

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “การกระทำผิดซ้ำของผู้หญิง” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวความคิดทางวิชาการจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ดังจะได้นำเสนอเป็นลำดับ ดังต่อไปนี้

2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับอาชญากรรม

2.1.1 ความหมายของอาชญากรรม

คำว่า “อาชญากรรม” ได้มีผู้ให้คำจำกัดความหรือความหมายไว้มากมาย ดังเช่น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525: 15) ได้ให้ความหมายของอาชญากรรมไว้ว่า หมายถึง การกระทำผิดกฎหมายอาญา

Durkheim (1964: 21) ให้ความหมายของอาชญากรรมไว้ว่า เป็นการกระทำที่ทำความเสียหายต่อความรู้สึกของส่วนรวม

Paul Tappan (อ้างถึงในโลภา ขปิลมันน์, 2537: 7) ให้ความหมายไว้ว่า อาชญากรรมคือ การกระทำที่มีเจตนาละเมิดกฎหมายอาญา หรือมีเจตนาละเว้นไม่กระทำในสิ่งที่กฎหมายอาญาบังคับให้กระทำโดยไม่มีข้อแก้ตัวที่สมเหตุสมผล จึงทำให้รัฐต้องดำเนินการลงโทษตามฐานที่เป็นความผิดลักษณะอุกฉกรรจ์ หรือความผิดลหุโทษ

ชาย เสวิกุล (2514: 15-16) ได้ให้ความหมายของอาชญากรรมไว้ 2 ประการ คือ

1. ด้านกฎหมาย อาชญากรรม หมายถึง การกระทำอันเป็นการฝ่าฝืน หรือขัดต่อกฎหมายที่วางไว้ และผู้กระทำนั้นจะต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในกฎหมาย

2. ด้านสังคม อาชญากรรม หมายถึง ความขัดแย้งระหว่างบุคคลกับสังคมเป็นหลัก และพิจารณาว่าการกระทำที่ฝ่าฝืนหรือขัดแย้งนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร อะไรเป็นปัจจัยที่มีส่วนทำให้บุคคลนั้นไม่สามารถปรับปรุงหรือปฏิบัติให้สอดคล้องกับกฎหมาย จึงเป็นมาตรฐานอย่างหนึ่งของ

สังคม

อรัญ สุวรรณบุปผา (2518: 19) ให้ความหมายของอาชญากรรมไว้ว่า อาชญากรรม เป็นปรากฏการณ์หนึ่งทางสังคมที่เกิดขึ้นโดยการกระทำของบุคคล ซึ่งการกระทำนั้นๆ กฎหมาย บัญญัติเป็นข้อห้ามและถือว่าเป็นความผิดซึ่งผู้กระทำผิดจะต้องได้รับโทษ

เสริน ปุณณะหิตานนท์ (2523: 51) ได้ให้ความหมายของอาชญากรรมไว้ว่า หมายถึง

1. การกระทำที่ละเมิดกฎหมายอาญา การกระทำใดๆ ไม่ว่าจะเป็นประเภทนำลงโทษ มากสักเพียงใด ไม่ว่าจะเป็นผิดศีลธรรมมากน้อยแค่ไหน ก็ไม่ถือว่าเป็นอาชญากรรมถ้าไม่มีบทบัญญัติ ลงโทษไว้

2. การกระทำโดยเจตนาละเมิดกฎหมายอาญาหรือมีเจตนาละเว้น ไม่ว่าในสิ่งที่ กฎหมายอาญามังคับให้กระทำโดยไม่มีข้อแก้ตัวที่สมเหตุผล ซึ่งทำให้รัฐต้องดำเนินการลงโทษใน ฐานะที่เป็นความผิดอุกฉกรรจ์หรือความผิดลหุโทษ

อัมณพ ชูบำรุง (2532: 6) ให้ความหมายว่า อาชญากรรม หมายถึง พฤติกรรมที่มี ผลให้บุคคลและสังคมได้รับอันตราย คือ เป็นอันตรายต่อชีวิต ร่างกายและทรัพย์สิน จึงต้องลงโทษ ผู้ประพฤตินั้นโดยฝ่ายที่มีอำนาจตามกฎหมาย

สุพัทธรา สุภาพ (2539: 36) กล่าวว่า อาชญากรรม คือ การกระทำผิดอาญา และผู้ที่ กระทำจะต้องได้รับโทษตามกฎหมาย

จากความหมายของอาชญากรรมดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปได้ว่า อาชญากรรม หมายถึง การกระทำของบุคคลหนึ่งบุคคลใด ไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือหญิง เด็กหรือผู้ใหญ่ ซึ่งกฎหมายได้ บัญญัติเป็นข้อห้ามไว้ ดังนั้น ผู้ประกอบอาชญากรรมหรือผู้กระทำความผิดจึงต้องได้รับการลงโทษ ตามกฎหมาย

2.1.2 ประเภทของอาชญากรรม

ในการจัดประเภทของอาชญากรรม โสภา ชูพิกุลชัย และคณะ (2525: 75-80) กล่าวว่า ประเภทของอาชญากรรมอาจจัดได้เป็น 2 แนวทางด้วยกัน คือ แนวทางการจัดประเภทอาชญากรรม โดยอาศัยหลักกฎหมาย (Legal Approach) และแนวทางการจัดประเภทอาชญากรรมในทางสังคม วิทยา (Sociological Approach) กล่าวคือ

1. การจัดประเภทอาชญากรรมโดยอาศัยหลักกฎหมาย (Legal Approach) เป็นการ จัดประเภทอาชญากรรมโดยอิงเรื่องของบรรทัดฐานทางศีลธรรม (Mores) ซึ่งมีการพิจารณาได้เป็น

หลายๆ ระบบด้วยกัน โดยสังเขปต่อไปนี้

1.1 การจัดประเภทอาชญากรรมโดยอาศัยหลักการมองอาชญากรรมในแง่ ความเป็นความประพฤตินั้นต่อชีวิตของมนุษย์โดยตรง เป็นความประพฤตินั้นผิดหรือไม่ผิดต่อหลักศีลธรรมซึ่งได้รับการยอมรับจากมหาชน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

ก. Mala In Se หมายถึง พฤติกรรมที่มีความผิดในตัวเอง ทั้งในแง่ศีลธรรม และในแง่กฎหมาย ซึ่งในระบบกฎหมายแบบ Common Law นั้น จะไม่มีการลงโทษในความประพฤตินั้นที่ไม่มีความผิดในตัวเอง อาชญากรรมแบบนี้รวมถึงความผิดเกี่ยวกับการทำร้ายร่างกาย การรบกวนต่อความสงบสุขหรือระเบียบของสาธารณชน การทำความเสียหายต่อบุคคลหรือทรัพย์สินของบุคคล การละเมิดต่อความสงบสุขหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และการประพฤตินั้นปฏิบัติผิดต่อหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ด้วย เช่น การขาดกรรมข่มขืนกระทำชำเรา วางเพลิง ปล้นทรัพย์ และปลอมแปลงเอกสาร เป็นต้น

ข. Mala Prohibita หมายถึง พฤติกรรมที่ไม่มีความผิดในตัวเอง แต่มีความผิดเพราะกฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิด และจะต้องถูกลงโทษโดยอำนาจของรัฐรวมทั้งการกระทำผิดข้อห้ามต่างๆ ของรัฐ ซึ่งโดยตัวมันเองแล้วไม่มีความผิด เช่น การละเมิดกฎหมายแรงงาน กฎหมายลิขสิทธิ์ การจัดตั้งสมาคมโดยไม่จดทะเบียน การกระทำผิดกฎจราจร การซื้อสินค้าหนีภาษี การขายอาหารเกินเวลากำหนด การขับขี่ยานยนต์โดยไม่มีใบอนุญาต

1.2 การจัดประเภทของอาชญากรรมโดยดูที่ความรุนแรงของการกระทำผิด

1) Treason หมายถึง อาชญากรรมที่มีผลร้ายแรงต่อความมั่นคงของรัฐหรือชุมชน แบ่งเป็นการกระทำผิด 2 ประเภทด้วยกัน คือ

- High Treason เป็นอาชญากรรมที่ร้ายแรง เช่น การลอบปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์ การให้ความช่วยเหลือหรือนำความลับไปให้อริราชศัตรู การปลอมแปลงเงินตรา การปลอมแปลงพระราชลัญจกร และการฆ่าผู้นำรัฐบาล รัฐมนตรี หรือ ผู้พิพากษาซึ่งเป็นตัวแทนของพระมหากษัตริย์

- Petit Treason เป็นอาชญากรรมที่ร้ายแรงต่อบุคคลใกล้ชิด เช่น การที่ภรรยาฆาตกรรมสามี หรือการที่คนใช้ฆ่านายจ้างของตน ปิดฆาตและฆาตฆาต

2) Felonies หมายถึง อาชญากรรมต่อบุคคลและด้านทรัพย์สินที่ร้ายแรง เช่น ฆาตกรรม การข่มขืนกระทำชำเรา การปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ เป็นต้น

3) Misdemeanor หมายถึง อาชญากรรมอื่นๆ ทั้งหมดที่ไม่จัดอยู่ในอาชญากรรม 2 ประเภทแรก คือ Treason และ Felonies

1.3 การจัดประเภทของอาชญากรรมตามหลักกฎหมายอาญา ซึ่งสามารถแยกตามประมวลกฎหมาย หรือแยกออกมาเป็นการกระทำผิดต่อบุคคลและทรัพย์สิน

1) Crimes against Persons คือ การกระทำผิดหรืออาชญากรรมที่มีต่อบุคคล เช่น ความผิดฐานฆ่าคนตาย ทำร้ายร่างกาย ฆาตกรรม

2) Crimes against Property คือ การกระทำผิดต่อทรัพย์สินของบุคคลอื่น เช่น ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์

การจัดประเภทของอาชญากรรมโดยอาศัยกฎหมายนั้น ไม่อยู่ในลักษณะที่ชัดเจนและเป็นสากล ไม่สามารถใช้ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยได้ การจัดประเภทก็ยังเหลื่อมล้ำกันอยู่ นักสังคมวิทยาหรือนักอาชญาวิทยาจึงนิยมที่จะจัดประเภทของอาชญากรรมตามหลักสังคมวิทยามากกว่า

2.การจัดประเภทของอาชญากรรมทางสังคมวิทยา (Sociological Approach) เป็นการ จัดประเภทของอาชญากรรมซึ่งพิจารณาถึงองค์ประกอบ 4 ประการ ของการก่ออาชญากรรม ได้แก่ ลักษณะการดำเนินอาชีพของอาชญากร กลุ่มสนับสนุนพฤติกรรมอาชญากร ความคล้ายคลึงกัน ระหว่างพฤติกรรมอาชญากรและแบบของพฤติกรรมที่ถูกต้องตามกฎหมาย และปฏิกริยาโต้ตอบจากสังคมนำมาจัดเข้าหมวดหมู่ในพวกที่มีลักษณะแบบเดียวกัน เป็นการ จัดประเภทที่เรียกว่า Typology ซึ่งศึกษาโดย Marshall B. Clinard และ Richard Quinney ซึ่งทำการจัดประเภทโดยอาศัยหลัก 4 ประการดังกล่าว แยกประเภทของอาชญากรรมออกเป็น 9 ประเภทด้วยกัน คือ

2.1 Violent Person Crime หมายถึง อาชญากรรมที่กระทำต่อบุคคลในรูปแบบที่รุนแรง กระทำผิดต่อชีวิตและร่างกายของบุคคล โดยอาชญากรประเภทนี้มักไม่เคยมีประวัติการกระทำผิดมาก่อน แต่กระทำลงไปภายใต้แรงจูงใจ และเหตุผลส่วนตัวบางประการ พวกนี้ไม่ได้เป็นอาชญากรมาก่อน และไม่มีผู้สนับสนุนโดยตรง อาชญากรรมประเภทนี้อาจเกิดขึ้นเนื่องจากวัฒนธรรมย่อยของกลุ่มก็ได้ อาชญากรพวกนี้เมื่อกระทำลงไปแล้วก็รู้สึกตัวและไม่กระทำผิดอีก อาจกระทำเนื่องจากถูกกดดันหรือถูกยั่วยุอย่างรุนแรง การกระทำนี้เป็นพฤติกรรมที่ขัดต่อค่านิยมอย่างเห็นได้ชัด และเมื่อกระทำผิดจะได้รับการโต้ตอบจากสังคมอย่างรุนแรง เช่น สามีฆาตกรรมและชายชู้ ภรรยาฆ่าสามี การฆาตกรรมทำร้ายร่างกาย ฆ่าคนตายโดยบันดาลโทสะ

2.2 Occasional Property Crime หมายถึง อาชญากรรมที่ก่อขึ้นเป็นครั้งคราวตามแต่โอกาสจะอำนวยให้ โดยมุ่งหวังให้ได้มาซึ่งทรัพย์สิน โดยมากผู้กระทำผิดมักมีประวัติเคยกระทำผิดมาก่อน พวกนี้มักไม่รู้สึกที่ตนเองกระทำผิดแต่ก็มีเหตุผลในการกระทำผิด โดยมากมักมุ่งหวังเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สิน เช่น ลักทรัพย์ ขโมยรถยนต์ ใช้เช็คปลอม ทำลายของสาธารณะ

2.3 Occupational Crime หมายถึง อาชญากรรมที่เกิดขึ้นเนื่องจากการกระทำผิดในอาชีพ หรือใช้ตำแหน่งหน้าที่เป็นเครื่องมือไม่ว่าในภาคเอกชน หรือภาคราชการ ผู้กระทำผิดมักไม่รู้สึกตัวเองว่าได้กระทำผิด หรือรู้สึกว่าเป็นอาชญากรแต่อย่างไร เช่น พวกค้ายาของหนีภาษี ขนของเถื่อน คอรัปชั่น กักตุนสินค้า การกระทำผิดของพวกนี้ก็มักจะไม่ค่อยซับซ้อนยากแก่การพิจารณาให้เห็นได้โดยง่าย บางทีเรียกว่า White-Collar Crime หมายถึง อาชญากรรมที่ก่อขึ้นโดยผู้มีสถานภาพในสังคมสูง เป็นแบบผู้ร้ายผู้ดี พวกนี้มักมีอิทธิพลสูงในสังคม มีหน้ามีตาในสังคม หรือเป็นผู้บริหารในกิจการที่ใหญ่โต มักจะกระทำผิดโดยใช้อำนาจหน้าที่ เช่น การหลีกเลี่ยงภาษี การผูกขาดสินค้า เป็นต้น

2.4 Political Crime หมายถึง อาชญากรรมที่เกิดขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายทางการเมือง เป็นการกระทำเพื่อสนับสนุนหรือนำมาซึ่งความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ทางการเมือง และกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดแต่ผู้กระทำผิดจะไม่คิดว่าตนเป็นผู้กระทำผิดเช่น การก่อการร้ายขององค์การการเมืองที่ต่อต้านรัฐบาล การขายความลับแก่ชาติศัตรู การกบฏล้มล้างรัฐบาล การจารกรรม อาชญากรรมสงคราม

2.5 Public Order Crime หมายถึง อาชญากรรมที่ขึ้นอยู่กับความรู้สึกของสาธารณชน ส่วนใหญ่แล้วมักจะเป็นอาชญากรรมที่ไม่มีผู้เสียหาย (Victimless Crime) ผู้กระทำผิดมักจะเป็นผู้เสียหายเอง มักจะไม่ได้รับการลงโทษอย่างรุนแรงจากสังคม เช่น โสเภณี การพนัน การฝ่าฝืนกฎจราจร การติดยาเสพติด บางทีก็เรียกว่าเป็นอาชญากรรมพื้นบ้าน (Folk Crime)

2.6 Conventional Crime หมายถึง อาชญากรรมโดยทั่วๆ ไปในรูปแบบธรรมดา เป็นอาชญากรรมแบบที่หวังผลตอบแทน มักจะมีอาชญากรรมประเภทอื่นร่วมด้วย เด็กกระทำผิด กฎหมายมักจะเริ่มต้นอาชญากรรมแบบนี้โดยการเลียนแบบจากผู้ใหญ่ เช่น ลักทรัพย์ ปล้นทรัพย์ การได้ตอบจากสังคมจะมีลักษณะรุนแรง เป็นลักษณะของความผิดที่มีอยู่ในกฎหมายอาญาทั่วไป

2.7 Corporate Crime หมายถึง อาชญากรรมซึ่งก่อโดยบริษัท หรือห้างร้านทางการค้า พวกนี้จะทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายที่ควบคุมด้านนี้โดยตรง เช่น การหลีกเลี่ยงภาษี การรวมตัวกันผูกขาดกิจการ การกักตุนสินค้า การไม่ซื้อตรงต่อลูกค้าของบริษัทการเงิน

2.8 Organized Crime หมายถึง อาชญากรรมที่มีการจัดตั้งขึ้นมาในลักษณะขององค์การ มีการแบ่งสายงานบังคับบัญชา การรวมตัวกันโดยสมัครใจของกลุ่มอาชญากร และมีการร่วมมือกัน เช่น การค้ายาเสพติด ค้ายาหนีภาษี ชองโสเภณี ชองการพนัน หรือแก๊งขบวนการที่ประกอบอาชญากรรมประเภทเกี่ยวกับทรัพย์สิน

2.9 Professional Crime หมายถึง อาชญากรรมที่ผู้กระทำผิดถือว่าเป็นอาชีพ พวกนี้จะไม่ประกอบอาชีพสุจริตอื่นๆ มีความชำนาญในอาชีพของตน เช่น นักต้มตุ๋น มือปืนรับจ้าง พวกรับจ้างค้าของเถื่อน นักปลอมลายมือ นักทำเบ๊งค์ปลอม

การจัดแบ่งประเภทของอาชญากรรมนอกจากที่กล่าวมาแล้ว อาจแบ่งได้อีกหลายแนวทางแล้วแต่ลักษณะที่จะต้องการศึกษาวิจัย เช่น การแบ่งตามกฎหมายอาญา เป็นต้น

2.1.3 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการกระทำผิด

อรัญ สุวรรณบุปผา (2518: 7) กล่าวว่า ในทางอาชญวิทยาขยายอมรับว่า ศาสตร์แขนงต่างๆ หรือวิทยาการในสาขาต่างๆ มีความสำคัญโดยเท่าเทียมกันต่อการอธิบายถึงสาเหตุแห่งอาชญากรรม ทั้งนี้เพราะไม่มีวิทยาการสาขาหนึ่งสาขาใดโดยเฉพาะที่จะอธิบายถึงสาเหตุแห่งอาชญากรรมได้อย่างแน่นอนชัดแจ้ง และโดยที่อาชญากรรมที่เกิดจากสาเหตุหลายประการ ความผิดในกรณีเดียวกันก็อาจมีสาเหตุ หรือมูลเหตุแห่งการกระทำผิดที่ไม่เหมือนกัน เช่น ความผิดฐานฆ่าคนตาย อาจมีสาเหตุมาจากการเกิดบันดาลโทสะ การฆ่าชิงทรัพย์เพื่อนำทรัพย์ที่ได้มาเลี้ยงชีพ หรืออาจเป็นเพราะความวิกลจริตของผู้กระทำผิดก็ได้ ดังนั้น สาเหตุของอาชญากรรมที่จะได้กล่าวถึงต่อไปนี้เป็นเพียงปัจจัยที่จะก่อให้เกิดอาชญากรรมขึ้นเท่านั้น กล่าวคือ

1) แนวความคิดทางชีววิทยา

Eldelfonse (1973: 94-95, อ้างถึงในอัทธณพ ชูบำรุง, 2527: 44) กล่าวถึงแนวคิดทางชีววิทยาว่า อาชญากรรมได้รับอิทธิพลจากพันธุกรรม กล่าวง่าย ๆ ก็คือ ความบกพร่องของพันธุกรรมทำให้เกิดอาชญากรรม แม้ผู้กระทำผิดจะได้มีประสบการณ์ใหม่ในชีวิตในระยะหลังก็ไม่อาจจะแก้ความบกพร่องของพันธุกรรมได้ Lombroso กล่าวเพิ่มเติมในเรื่องเดียวกันนี้ว่า อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม ผลมผลานกับอิทธิพลของพันธุกรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การกระทำผิด โดยแกนความคิดของลอมโบโรซนั้นถือว่าอาชญากรมีความแตกต่างจากคนธรรมดาโดยทางกายภาพ

ในปี ค.ศ.1913 Charles Goring (อ้างถึงในประวูฒิ ถาวรศิริ, 2531: 8) ได้ทำการศึกษาอย่างมีระบบกับกลุ่มอาชญากรผู้กระทำผิดซ้ำ จำนวน 12,000 คน และกลุ่มตัวอย่างผู้ไม่เป็นอาชญากร ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างมาอย่างถี่ยวนแล้ว ปรากฏว่า ไม่พบลักษณะทางกายภาพที่แตกต่างอย่างแน่ชัดในกลุ่มตัวอย่างทั้งสอง

ในปี ค.ศ.1939 นักมานุษยวิทยาชื่อ Ernest A. Hooton (อ้างถึงในอันณพ ชูบ้าง, 2527: 47) ได้พิมพ์หนังสือขึ้นมาเล่มหนึ่งชื่อว่า "อาชญากรรมกับคน" อันเป็นผลมาจากการศึกษาเป็นเวลา 12 ปี โดยการศึกษาเปรียบเทียบนักโทษ 11,000 คน กับกลุ่มควบคุมอีกจำนวนเล็กน้อย ซึ่งส่วนมากเป็นนิสิตนักศึกษา กับคนดับเพลิง ผู้ต้นได้สรุปผลการศึกษารองเขาดังนี้

1. อาชญากรรมเป็นผลโดยตรงจากความต่ำต้อยทางชีวภาพ
2. อาชญากรรมแต่ละชนิดก็จะมีลักษณะความต่ำต้อยในทางกายภาพแตกต่างกันไป
3. คนแต่ละเชื้อชาติจะประกอบอาชญากรรมไม่เหมือนกัน

2) แนวความคิดทางจิตวิทยา

สาเหตุการเกิดอาชญากรรมหรือการกระทำผิดด้านจิตวิทยาบุคคลิกภาพ ส่วนมากจะเป็นการศึกษาวិเคราะห์ใน 2 ลักษณะ คือ ลักษณะทางจิตวิทยาทั่วไป ซึ่งศึกษาวิเคราะห์ปัญหาในด้านการพัฒนาทางด้านความเจริญเติบโตทั้งร่างกายและจิตใจ ปัญหาเกี่ยวกับอุปนิสัยที่ต่อต้านสังคม และการศึกษาลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของอาชญากรรมกับจิตที่มีแนวโน้มเบี่ยงเบน อาจเกี่ยวเนื่องกับหน้าที่ของจิตแพทย์ นักจิตวิเคราะห์ โดยหลักการทั่วไปการศึกษาลาเหตุการกระทำผิดทางจิตวิทยาและบุคคลิกภาพจะหมายถึงความไม่สมประกอบทางบุคคลิกภาพ ความกระตือรือร้นทางอารมณ์ การควบคุมตนเอง และประสบการณ์การควบคุมตนเอง ซึ่งบทบาทต่อการศึกษาเข้าใจถึงสาเหตุของอาชญากรรมและพฤติกรรมของอาชญากร

Reid (1979: 162) ได้ทำการศึกษาลาเหตุของการเกิดอาชญากรรมหรือการกระทำผิด ความผิด ในระหว่างปี ค.ศ.1960-1970 เช่นเดียวกับที่นักวิชาการหลายคนได้สนใจศึกษาในแง่ประเด็นของ "จิตใจอาชญากร" เนื่องมาจากได้เกิดคดีฆาตกรรมรุนแรงอยู่มามากมาย เช่น กรณี Richard Speck ได้ฆาตกรรมนักเรียนพยาบาลในชิคาโก แต่ตามรายงานของจิตแพทย์ว่าเขามีความผิดปกติทางสมองเนื่องจากการกระทบกระเทือนจากการบาดเจ็บสาหัสทางศีรษะเมื่อเป็นเด็ก หรือกรณีของ Charles Whitman ยิงปืนจากบนหอคอยในมหาวิทยาลัยเท็กซัสใต้ผู้ชน และทำให้มีผู้เสียชีวิต 13 คน และบาดเจ็บ 31 คน จากการฝ่าพิงสุนัพบเนื้อร้ายในสมอง ในกรณีดังกล่าวเกิดการตั้งคำถามว่า การสังหารหมู่เช่นนี้อาจเป็นผลมาจากฆาตกรที่มีจิตใจในลักษณะพิเศษซึ่งแตกต่างไปจากบุคคลอื่นหรือไม่ และ Reid (1979: 163-164) ได้อ้างถึงการศึกษาของวิลเลียม ฮิลลี (William Healy) ว่าจิตแพทย์ผู้นี้ได้ศึกษาถึงสาเหตุการกระทำผิดของเด็ก โดยวิธีการศึกษาแบบเฉพาะกรณี โดยมีแนวความคิดว่าการจะทราบสาเหตุแห่งพฤติกรรมของเด็กได้ ต้องศึกษาโดยละเอียดลึกซึ้งใน

เรื่องความผิดปกติทางอารมณ์ตั้งแต่เยาว์วัย โดยการวิเคราะห์ทางอินทรีย์ ทางจิตวิทยา และอิทธิพลทางสภาพแวดล้อม ซึ่ง Reid ได้ประเมินผลงานของ Healy ในหนังสือเรื่อง The Individual Delinquent ว่ามีข้อผิดพลาดทางระเบียบวิธีวิจัยอยู่มากโดยการสุ่มตัวอย่างมิได้เลือกมา โดยการสุ่มตัวอย่างที่แท้จริง จึงเป็นผลให้มีขอบเขตจำกัดในการวิเคราะห์ข้อมูลไม่ให้คำจำกัดความที่แน่นอน ในบางคำมิได้ระบุ ชัดเจนว่ามีการวัดอย่างไรในเรื่องของตัวแปร

ลักษณะทางจิตวิเคราะห์ ซึ่งโรกา จูพิทลซิช (2525: 47) กล่าวถึงจิตวิเคราะห์ว่าเป็นจิตวิทยาสาขาหนึ่งซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมกว้างขวางโดยเฉพาะอย่างยิ่งแบบการปรับตัวของกลไกป้องกันตนเองแบบต่างๆ นั้น สามารถนำมาอธิบายสมเหตุสมผล และเป็นจิตวิทยาสาขาที่มองมนุษย์ในทางลบ กล่าวคือ เชื่อว่ามนุษย์มีสิ่งชั่วร้ายติดตัวมาแต่กำเนิด การขัดเกลาทางสังคมทำให้มนุษย์มีพฤติกรรมตามแบบที่สังคมต้องการ ในขณะเดียวกันแรงผลักดันในตัวมนุษย์เหล่านี้ก็เปรียบเสมือนน้ำที่ต้องมีทางออกไม่ทางใดก็ทางหนึ่งเช่น อาจเป็นไปในทางเป็นที่ยอมรับของสังคมหรือในทางฝ่าฝืนสังคม พฤติกรรมของมนุษย์ที่ถูกขัดขวางหยุดชะงักจะมีผลต่อพฤติกรรม หรือมีผลต่อการพัฒนานาบุคลิกภาพของมนุษย์ต่อไป

ในการศึกษาเรื่องจิตวิเคราะห์นั้น Silver (1981: 51-54) กล่าวว่าเกิดขึ้นในช่วงปี ค.ศ. 1855-1930 โดยจิตแพทย์ชาวออสเตรียชื่อ ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ได้พัฒนาจากทฤษฎีบุคลิกภาพของมนุษย์ โดยวิเคราะห์ว่าจิตใจของมนุษย์ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ id, ego และ superego โดย id หรือสันดานดิบนั้นเป็นความรู้สึกของจิตที่เป็นมาแต่เดิมนับตั้งแต่ถือกำเนิดมานั้นเอง เช่น ความหิว ความกระหาย และความต้องการอื่นๆ เป็นต้น ego คืออัตตาหรือความเป็นตัวของตัวเองเป็นสิ่งคอยควบคุมการปฏิบัติของสันดานดิบให้สอดคล้องกับความต้องการของ superego หรือลตัสัมปชัญญะซึ่งเกิดขึ้นจากวัฒนธรรมในสังคม อย่างไรก็ตามสันดานดิบก็มีอาจจะปฏิบัติตามวัฒนธรรมได้เสมอไปเพราะความขัดแย้งกัน อัตตาจึงต้องคอยกดเอาไว้ และเมื่อสันดานดิบถูกกดไว้ก็จะซ่อนตัวอยู่ในจิตได้สำนึกลักษณะเช่นนี้จะทำให้เกิดความวิตกกังวลขึ้นมา ทางออกก็คือต้องมีการดิ้นรนต่อสู้ในรูปแบบต่างๆ อย่างไรก็ตามสันดานดิบก็ยังคงมีอยู่มิได้หมดไปแต่อย่างใด และร่องจังหวะที่จะแสดงออกมาในรูปแบบอื่นๆ อีก

หากจะอธิบายการประกอบอาชญากรรมตามแนวคิดจิตวิเคราะห์ ก็อาจกล่าวได้ว่าเด็กธรรมดาทั่วไปเกิดมาก็เพื่อเป็นอาชญากร เพราะชีวิตเริ่มต้นด้วยความไม่มีศีลธรรม และมีสัญชาตญาณที่เป็นปฏิปักษ์ต่อสังคมอยู่แล้ว หน้าที่ของอารยธรรมก็คือ ทำให้เด็กกลัดทังซึ่งสัญชาตญาณดั้งเดิมนี่เสีย ตามปกติก็จะทำได้โดยให้เด็กได้รับถ่ายทอดค่านิยมจากพ่อแม่ซึ่งจะ

ช่วยให้เด็กพัฒนาสติสัมปชัญญะ (Superego) ขึ้นมาได้ ถ้าสติสัมปชัญญะไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเพียงพอแล้วก็อาจจะทำนายได้เลยว่า อาชญากรรมจะต้องบังเกิดขึ้น ในทัศนะของจิตวิเคราะห์ยังมีอีกว่าอาชญากรรมอาจจะเกิดขึ้นเพราะพัฒนา Superego จนเกินขนาด กล่าวคือ ในช่วงที่คนเรากำลังเจริญเติบโตในสังคมนั้น แรงกระตุ้นในทางเพศและความก้าวร้าวถูกเก็บกดเอาไว้ไม่ให้แสดงออกเต็มที่อย่างไรก็ตามไม่ได้หมายความว่าแรงกระตุ้นทั้งสองอย่างนี้จะเหือดหายไปได้อย่างง่าย มักจะถูกเก็บซ่อนไว้ในใต้จิตสำนึก เมื่อถูกปฏิเสธหรือเก็บกดไว้นานๆ เข้าสันดานดิบมันก็จะแข็งแรงขึ้น สติสัมปชัญญะก็จะไร้ความหมาย อาชญากรรมก็อาจจะเกิดขึ้นได้

นอกจาก Freud แล้ว ยังมีนักจิตวิเคราะห์อีกหลายคนที่ยพยายามอธิบายพฤติกรรมเบี่ยงเบนโดยใช้สาเหตุทางจิตใจมาอธิบาย เช่น อัลเฟรด แอดเลอร์ (Alfred Adler) (1870-1937) อธิบายว่า สาเหตุที่ทำให้คนเรามีพฤติกรรมเบี่ยงเบนนั้น เนื่องจากคนนั้นมีความรู้สึกว่าคุณเองมีปมด้อย Adler ได้ยกตัวอย่างของคนที่ทำผิดโดยชี้ให้เห็นว่าคนที่ประกอบอาชญากรรมนั้นจิตใจที่จะกระทำผิดเพื่อลบปมด้อยที่ตนมีอยู่ในกรณีนี้ผู้กระทำผิดมีความรู้สึกว่าคุณเองมีปมด้อยไม่เหมือนกับคนอื่นในสังคม การกระทำผิดจึงเป็นหนทางหนึ่งที่ทดแทนความมีปมด้อยของตนได้ ฉะนั้นการกระทำผิดจึงเป็นการจงใจ ส่วน คาร์ล กุสตาฟ จุง (Carl Gustav Jung) (1875-1960) ได้พัฒนาแนวความคิดในเรื่องคนสองประเภท คือ คนที่ชอบแสดงออก (Extrovert) และคนที่ชอบเก็บกด (Introvert) (อ้างถึงในประจักษ์ ถาวรศิริ, 2531: 10-11)

การอธิบายสาเหตุการกระทำผิดดังกล่าวข้างต้นเป็นการศึกษาแบบเฉพาะบุคคล คือ ศึกษาเฉพาะตัวผู้กระทำผิด แต่ในตามความเป็นจริงมนุษย์ทุกคนย่อมผูกพันกับสังคมเสมอ มีการยอมรับกฎเกณฑ์ร่วมกัน มีหน้าที่ของคนในสังคม ความคิดเหล่านี้ทำให้เกิดมีการอธิบายสาเหตุการกระทำผิดโดยพิจารณาในแง่สังคมด้วย

3) แนวความคิดทางสังคมวิทยา

อับดุลพ ชูบำรุง (2527: 47) กล่าวว่า นักสังคมวิทยาศึกษาปัญหาอาชญากรรมโดยพิจารณาปัญหานี้ 2 ประเด็นสำคัญ ประเด็นแรกพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างทางสังคมกับอาชญากรรมโดยการตั้งคำถามว่าอาชญากรรมเกี่ยวข้องกับระบบสังคมอย่างไร อาชญากรรมเกิดขึ้นในสถานการณ์ หรือโครงสร้างอย่างไร อัตราการเกิดอาชญากรรมจะเปลี่ยนแปลงหรือไม่หากสถานการณ์และโครงสร้างเปลี่ยนแปลงไป ในประเด็นที่สองนักสังคมวิทยาได้พิจารณาถึงกระบวนการที่ทำให้คนเป็นอาชญากร หมายความว่า การที่คนเป็นอาชญากรนั้นได้พัฒนาไปอย่างไร มีอะไรมาเกี่ยวข้องกับบ้าง กล่าวคือ

ก. ทฤษฎีเกี่ยวกับโครงสร้างทางสังคม (Social Structural Theories) ซึ่งกล่าวถึงระบบโครงสร้างของสังคมอันเป็นตัวกำหนดอาชญากรรมในหลายลักษณะ ได้แก่

โครงสร้างทางสังคมเศรษฐกิจ Fox (1976: 70) (อ้างถึงในประวณี ถาวรศิริ, 2531: 12) ได้กล่าวถึงนักสังคมวิทยาและนักอาชญาวิทยาหลายท่านให้ทัศนะเกี่ยวกับผลของปัจจัยด้านเศรษฐกิจต่อการเกิดปัญหาอาชญากรรม เช่น คาร์ล มาร์ก (Karl Marx) และ เฟรดริช เอนเงิลส์ (Friedrich Engels) ได้เขียนหนังสือ ชื่อ "Communist Manifesto" ในปี ค.ศ.1847 ซึ่งเชื่อว่าปัญหาต่างๆ ในทางสังคม รวมตลอดถึงปัญหาอาชญากรรมมีผลมาจากการได้รับการบริการและสินค้าไม่เท่าเทียมกันในสังคมซึ่งจะเป็นปัญหาคู่ไปกับสังคมเสมอ ทางแก้ก็คือต้องมีการเปลี่ยนแปลงโดยสิ้นเชิงทางด้านโครงสร้างของสังคม โดยการปฏิวัติสังคมใหม่ และเปลี่ยนระบบของเศรษฐกิจทั้งหมด แนวความคิดนี้ได้รับการสนับสนุนโดยนักอาชญาวิทยาชื่อ William Adrian Bonger ซึ่งเห็นด้วยว่าระบบเศรษฐกิจเป็นตัวก่อให้เกิด "บรรยากาศของขบวนการผลักดันให้มีพฤติกรรมอาชญากรรม" (Climate of Motivation for Criminal Behavior)

Durkheim (อ้างถึงในวรเดช จันทรศร, 2522: 22) เชื่อว่า ในการประกอบอาชญากรรมของบุคคลหนึ่งบุคคลใดนั้นเป็นหน้าที่ปกติของชีวิตมนุษย์ ซึ่งเมื่อใดก็ตามที่บรรทัดฐานทางสังคมไม่สามารถที่จะควบคุมการกระทำของมนุษย์ หรือไม่สนองต่อความต้องการของสังคมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดๆ ได้แล้ว การล่วงละเมิดต่อบรรทัดฐานทางสังคมจะเกิดขึ้น และจะนำไปสู่การกระทำผิดอย่างรวดเร็ว

ทฤษฎีภาวะไร้ระเบียบของสังคม (Anomie Theory) ของ Robert K. Merton (1957) (อ้างถึงในประวณี ถาวรศิริ, 2531: 12) เป็นทฤษฎีที่ขยายแนวความคิดของ Durkheim ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดย Merton เห็นว่าพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือพฤติกรรมอาชญากรรมเป็นผลผลิตของสังคมและวัฒนธรรม โดยที่ Merton เห็นว่าโครงสร้างทางวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดเป้าหมายชีวิตของคนในสังคม หรือที่ Merton เรียกว่า เป้าหมายในทางวัฒนธรรม (Culture Goal) แต่ในขณะเดียวกันโครงสร้างทางสังคมจะเป็นตัวกำหนดวิถีทาง หรือความประเพณีที่จะเข้าสู่เป้าหมายดังกล่าว หรือที่ Merton เรียกว่า วิถีทางทางสถาบัน (Institutionalized means) เหตุที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในตัวคนเรานั้น เนื่องมาจากคนเราไม่สามารถปรับตัวเข้ากับเงื่อนไขทั้งสองประการหรือเงื่อนไขใดเงื่อนไขหนึ่ง

ข. ทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการทางสังคม (Social Process Theories) เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงสาเหตุของพฤติกรรมอาชญากรรมของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลแต่ละกลุ่มบุคคลว่ามีขบวนการ

อย่างไร้ผลทำให้เขากลายเป็นอาชญากรหรือมีพฤติกรรมอาชญากร ทฤษฎีประเภทนี้มีสมมติฐานว่าพฤติกรรมของมนุษย์เรียนรู้ได้และดังนั้นพฤติกรรมอาชญากรก็อาจได้รับมาโดยกระบวนการเรียนรู้ เช่นเดียวกับพฤติกรรมมิใช่อาชญากรก็ได้รับโดยกระบวนการการเรียนรู้ ทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการทางสังคมที่อธิบายสาเหตุของการเกิดอาชญากรรมมีดังนี้

Tarde (อ้างถึงในพรเพ็ญ เพชรสุขศิริ, 2524: 74) ผู้ตั้งทฤษฎีการเลียนแบบ (Theory of Imitation) เขาเชื่อว่าไม่มีใครเป็นอาชญากรโดยกำเนิดดังที่ Lombroso เชื่อ โดย Tarde เชื่อว่าพฤติกรรมอาชญากรเป็นผลจากปัจจัยทางสังคม อาชญากรอาชีพก็ได้รับการฝึกฝนและได้เรียนรู้เช่นเดียวกับอาชีพอื่นๆ แต่เนื่องจากสาเหตุที่บุคคลนั้นได้บังเอิญเกิดในบรรยากาศอาชญากรรม

Sutherland (อ้างถึงในอันณพ ชูบำรุง, 2527:99) ได้เสนอทฤษฎีการมีความสัมพันธ์แตกต่างกัน (Differential Association Theory) ซึ่งมีแนวคิดที่สำคัญว่าคนกระทำผิดเพราะเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรจากผู้ที่มีสนิทสนมคุ้นเคยเป็นเวลานานจนผู้ที่เรียนรู้มองเห็นสิ่งผิดกฎหมายเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ทำให้เรียนรู้ในเรื่องเทคนิค แรงจูงใจ ดัชนีหา วิถีหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง และทัศนคติต่างๆ ในการกระทำผิด

Cooley (อ้างถึงในสุพัตรา สุภาพ, 2529: 54) ได้ให้แนวความคิดเรื่องกระบวนการขัดเกลา โดยใช้หลัก looking glass-self กล่าวคือ ความสำนึกของตัวตนเป็นผลสะท้อนจากการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น และจากการที่คนอื่นดูเราซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจ หรือกล่าวให้ง่ายเข้าคือเป็นการมองตัวเองโดยใช้สายตาของคนอื่นเหมือนมองตัวเองจากกระจกเงาแต่ละบุคคลสามารถจะตัดสินใจว่าตัวเองควรเป็นอะไรแค่ไหน โดยเอาความคิดของคนอื่นที่มองตนหรือตัดสินใจว่าเป็นอย่างไมาเป็นเกณฑ์สำคัญ เช่น เด็กคนใดถูกแม่ตำหนิว่าชน เกียจคร้านหรือไม่ดี เด็กมักจะมองตนเองว่าเป็นผู้ที่ประพฤติน่าตำหนิหรือไม่ดี หรือลูกที่ไม่ปฏิบัติตามที่พ่อแม่คาดหวังจนทำให้พ่อแม่ว่ากล่าวจะทำให้รู้สึกว่าตนมีค่าหรือความสำคัญน้อยลงไป ในทำนองเดียวกันถ้าบุคคลใดคิดว่า เพื่อนฝูงรักใคร่ตน และให้เกียรติเคารพยกย่องก็จะชื่นชมและเห็นคุณค่าของตัวเอง สภาพเช่นนี้ถือได้ว่าบุคคลมักจะตัดสินใจหรือตีค่าของตัวเองโดยเอาความคิดเห็นคนอื่นเป็นเกณฑ์ ดังนั้น ไม่ว่าจะปมด้อยหรือปมแข็ง ความรู้สึกดีหรือไม่ดีที่เกี่ยวกับตัวเองมักจะเกิดจากรู้สึกของคนอื่นที่มีต่อตนเอง ลองคิดว่าเราจะมีความรู้สึกแบบใด ถ้าในชีวิตเรามีแต่คนเหยียดหยามดูหมิ่น ไม่คบค้าสมาคมด้วย สภาวะแบบนี้จะทำให้บุคคลเกิดความคิดเกี่ยวกับตัวเอง (self concept) อันเป็นผลสะท้อนที่บุคคลอื่นมีทัศนคติต่อคน สรุปแล้วทฤษฎีของ Cooley ให้ข้อคิดว่าบุคคลจะรู้ว่าตัวเองเป็นอย่างไร

เมื่อเอาความคิดของผู้อื่นมาเป็นกระจกเงาสะท้อนให้เขาเห็นนั่นเอง

ทฤษฎีของ Mead (อ้างถึงในสุพัตรา สุภาพ, 2529: 54-56) เรื่องความเป็นตัวตน ได้อาศัยทฤษฎีของ Cooley เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ Mead เน้นกฎเกณฑ์บางอย่างที่บุคคลได้เริ่มสร้างความรู้สึกเกี่ยวกับตัวเองและจิตใจ และความรู้สึกที่ว่า ใจ อันเป็นผลจากกระบวนการฝึกอบรมทางสังคมจนสร้างความเป็นตัวตนขึ้น Mead แบ่งตัวตนออกเป็น 2 ส่วน คือ I และ Me โดย I คือ ส่วนที่เป็นความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง เป็นส่วนที่บุคคลแสดงออก ไม่ใช่ความต้องการของสังคม Me คือ ส่วนที่รับเอาทัศนคติ ความคิดอ่าน กฎเกณฑ์ ระเบียบประเพณีที่มีอยู่มาเป็นของตนโดยไม่คัดค้าน เป็นการยอมรับความต้องการของสังคม

ทฤษฎีของ Mead อาจสรุปได้ดังนี้ คือ

1. มนุษย์โดยทั่วไปจะไม่มีความเป็นตัวตน จนกระทั่งสังคมสร้างความเป็นตัวตนให้แก่เด็กโดยผ่านทางพ่อแม่และกลุ่มเพื่อนฝูง

2. เด็กโดยทั่วไปจะไม่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับความเป็นตัวของตัวเอง หรือความสำนึกเกี่ยวกับจิตใจของตนเองจนกว่าจะมีปฏิสัมพันธ์กันทางสังคมโดยเริ่มจากพ่อแม่ ซึ่งพ่อแม่จะสอนเด็กให้รู้จักตัวเอง พ่อแม่จึงเป็นบุพพกาจารย์ที่สอนเด็กในสิ่งต่างๆ ซึ่งในชั้นแรกทารกไม่รู้เลยว่าตนเป็นสัตว์โลกที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะตน แต่ต่อมาก็เริ่มรับรู้แนวความคิดเกี่ยวกับ "บุคคลอื่น" ทั้งนี้เพราะเด็กเริ่มรู้สึกว่าคุณนั้นเป็นคนละส่วนจากบุคคลต่างๆ ในบรรดาบุคคลต่างๆ นั้นพ่อแม่เป็นบุคคลสำคัญที่สุดเป็นผู้มีส่วนหล่อหลอมหล่อจิตใจของเด็กคนนั้น

3. ภาษาเป็นอุปกรณ์สำคัญในการขัดเกลาทางสังคม การขัดเกลาทางสังคมนี้ นับเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเป็นตัวตนทางสังคม

การมีการขัดเกลาทางสังคมอันเกิดจากการใช้สัญลักษณ์ เช่น สัญญาณไฟตามสี่แยกสามารถทำให้คนรู้ว่าจะทำตัวอย่างไร ใจ หรือหยุดจากการดูที่ไฟแต่ก็ไม่ได้หมายความว่าสัญลักษณ์ทุกอย่างจะเป็นที่ยอมรับและเข้าใจกันเสมอไป เนื่องจากสัญลักษณ์มีความหมายต่างกันออกไป หากไม่มีความหมายก็ยากที่จะเข้าใจหรือติดต่อกันได้ ทฤษฎีของ Mead ถือว่าสัญลักษณ์และภาษาเป็นสิ่งสำคัญมากต่อการสร้างสรรค์ความเป็นตัวตน ซึ่งเปลี่ยนแปลงจากการที่มนุษย์เกิดมาในโลกให้เป็นสมาชิกของสังคม ทฤษฎีของ Mead ได้รับการขนานนามว่า เป็นบิดาของทฤษฎีการมีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (symbolic interactionist) ซึ่งต่อมาก็เป็นสำนักความคิดสำนักหนึ่งหรือทฤษฎีอย่างหนึ่ง ที่เน้นความสำคัญของภาษาเป็นวิธีการสำคัญในการมีความสัมพันธ์ทางสังคม กล่าวคือ

1. เมื่อทารกได้เติบโตขึ้นจะเริ่มพัฒนาความสำนึกว่าอะไรผิดโดยยึด "บุคคลอื่น" เป็นเกณฑ์พื้นฐานนั้นคือบุคคลเริ่มเข้าใจว่าสังคมต้องการให้ "เขา" ปฏิบัติอย่างไรและจากผลสะท้อนที่บุคคลอื่นมีต่อตน เด็กจะเริ่มรู้จักว่าตัวของตัวคือใคร และมีเอกลักษณ์ของตัว (self identity) ซึ่งในที่สุดเด็กคนนั้นก็ถูกขัดเกลาให้เรียนรู้วัฒนธรรมของสังคม

2. ความเป็นตัวคนทางสังคมไม่ได้หมายความว่าความถึงการยอมรับทุกสิ่งทุกอย่าง โดยคำนึงถึง Me ตรงกันข้ามบุคคลยังมี I ซึ่งเป็นลักษณะความเป็นตัวของตัวเองที่สามารถจะสำนึกได้ด้วยตัวเอง ดังนั้น ในตัวของแต่ละบุคคลจึงมี Me ที่ได้หลอมหล่อจากสังคม และ I ที่สามารถจะควบคุมตัวเองได้ความเกี่ยวพันระหว่างส่วนที่ได้รับจากสังคมและส่วนที่เป็นตัวเจอนั้นถือได้ว่า มีส่วนช่วยให้บุคคลมีความเป็นมนุษย์อย่างแท้จริง

3. ผลกระทบจากการขัดเกลาเริ่มตั้งแต่เด็ก ทั้งนี้เพราะบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลเกิดจากประสบการณ์ตั้งแต่ในวัยเด็กจนสามารถรู้จักว่าตัวเองคือใคร เพราะความเป็นตัวตนนี้ไม่ได้มีมาแต่เกิด แต่ต้องมาสร้างโดยผ่านทางครอบครัวเป็นแกนสำคัญ

ทั้ง Cooley และ Mead เน้นแหล่งที่หลอมหล่อหรือสร้างสรรบุคลิกภาพของมนุษย์ว่าเกิดจากการมีปฏิริยาสัมพันธ์ทางสังคม (social interaction)

Reckless (อ้างถึงในพรเพ็ญ เพชรสุศิริ, 2524: 76) ได้เสนอทฤษฎีการควบคุม (Containment Theory) ซึ่งมีแนวคิดที่สำคัญคือ บุคคลมักจะยับยั้งไม่ฝ่าฝืนกฎหมายโดยการควบคุมโดยผู้อื่น การควบคุมภายใน ในรูปของการมีความรู้สึกตัวที่ดีต่อสังคม ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะควบคุมบุคคลจากการที่จะมีพฤติกรรมอาชญากร ซึ่ง Reckless ได้ชี้ให้เห็นว่า การควบคุมภายในมีส่วนประกอบดังนี้ "การควบคุมภายในมีส่วนประกอบสำคัญอยู่ในตัวบุคคลเอง เช่น การควบคุมตนเอง การมีทัศนคติต่อตนเองที่ดี ความแข็งแรงของ Ego มี Superego ที่พัฒนาดีแล้ว ความสามารถทนทานต่อความคับข้องใจสูง มีความสำนึกในความรับผิดชอบสูง มีแนวทางมีจุดมุ่งหมาย มีความสามารถในการหาสิ่งชดเชยเพื่อความรู้สึกพึงพอใจ ความสามารถในการหาเหตุเพื่อช่วยลดความเครียดได้"

4) แนวความคิดทางนิเวศวิทยา

การนำนิเวศวิทยามาศึกษาเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมนั้น มุ่งการนำนิเวศวิทยา มาศึกษาเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมนั้น มุ่งศึกษาในแง่สถานที่หรือแหล่งที่เกิดอาชญากรรม ที่อยู่อาศัยของอาชญากรและเขวชนภระทำผิด และอิทธิพลของพื้นที่ต่อการเกิดอาชญากรรมและการกระทำผิดของเขวชน ได้มีผู้ศึกษาไว้หลายท่าน ดังนี้

Shaw และ Mckay (อ้างถึงในอัทนพ ชูบำรุง, 2527: 20-21) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมในเขตเมืองชิคาโกกับสติคิดติอาชญากรรม โดยมุ่งศึกษาที่เด็กและเยาวชนกระทำผิดโดยแบ่งพื้นที่ของนครชิคาโกออกเป็น 5 เขต ดังนี้

เขตที่ 1 เขตธุรกิจการค้าในใจกลางเมือง ในเขตนี้จะมีโรงงานขนาดย่อมตั้งอยู่ มีการขายของเล็กๆ น้อยๆ และมีแหล่งพักผ่อนหย่อนใจชนิดที่ต้องจ่ายเงินทองอยู่บ้าง

เขตที่ 2 เขตทางผ่าน ซึ่งเป็นเขตที่ความเจริญทางธุรกิจและอุตสาหกรรมจะขยายออกไป เป็นเขตที่ไม่มีลักษณะถาวร มีคนซึ่งมีรายได้น้อยอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น

เขตที่ 3 เขตที่อยู่อาศัยของผู้ใช้แรงงาน เป็นเขตที่มีความเสื่อมโทรมน้อยกว่าเขตทางผ่าน

เขตที่ 4 เขตที่อยู่อาศัยของชนชั้นกลาง เป็นที่ตั้งบ้านเรือนของผู้มีวิชาชีพ ช่างราชการ ผู้ทำงานตามห้างร้านบริษัท ผู้มีธุรกิจขนาดเล็ก

เขตที่ 5 เขตชานเมือง และเมืองบริวาร ผู้คนมักออกจากบ้านไปทำงานในเมืองในตอนกลางวัน และกลับมาพักผ่อนในตอนกลางคืน

การศึกษาของ Shaw และ Mckay (อ้างถึงในอรัญ สุวรรณบุปผา, 2518: 127-128) เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของอัตราเด็กและเยาวชนกระทำผิดในแต่ละเขตนั้น สรุปได้ว่า มีอัตราการกระทำผิดแตกต่างกันออกไป โดยการกระทำผิดของเด็กจะมีจำนวนมากในท้องที่เป็นย่านสลัมและย่านธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งย่านที่มีการเปลี่ยนแปลง อันได้แก่ ย่านที่มีการอพยพ ซึ่งเป็นเขตของธุรกิจย่อย บ้านเช่าราคาถูกๆ ใกล้กับใจกลางเมือง แต่อัตรายังคงสูงในเขตอุตสาหกรรมและธุรกิจใจกลางย่อยๆ ของเมือง และอัตราจะลดลงตามระยะห่างจากใจกลางย่อยๆ นั้นด้วย

Taft และ England (อ้างถึงในอัทนพ ชูบำรุง, 2527: 22-24) สองนักอาชญาวิทยาชาวอเมริกัน ได้แบ่งประเภทของเขตที่มีการกระทำผิดของเยาวชนไว้ 7 ประเภทด้วยกัน โดยถือว่าเขตนั้นๆ มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดของเยาวชน หมายความว่า เยาวชนคนใดเข้าไปอยู่อาศัยในเขตนั้นแล้วจะมีความโน้มเอียงที่จะกระทำผิดได้ เขต 7 เขต มีดังต่อไปนี้

1. เขตที่มีความยากจน มีครอบครัวธรรมดาๆ ตั้งอยู่และไม่ได้รับอิทธิพลจากสิ่งอื่นใด คนส่วนใหญ่เป็นคนยากจน แต่ไม่ได้หมายความว่า จะมีการกระทำผิดของเยาวชนมากมายนักก็หาไม่ เพียงแต่ว่าการขโมยเล็กๆ น้อยๆ มีอยู่โดยทั่วไปในเขตเช่นนั้น

2. เขตสลัม เป็นเขตยากจนที่มีความล้นซ้ำซ้อนในด้านปัญหาประชากรและปัญหาอื่นๆ มีตึกแคบๆ และมีความชื้นแฉะ คนอยู่แบบตัวใครตัวมัน มีสิ่งอันไม่พึงปรารถนาอันเกิดจากการอพยพของคนที่ย้ายมาอยู่ใหม่ มีครอบครัวที่แตกแยกประสบความทุกข์เชิงกระจายอยู่ทั่วไป มีคนที่ขาดที่พึ่งและผู้ไม่ประสบความสำเร็จในงานอาชีพเพราะขาดความชำนาญ มีพวกสแกลเลอร์และพวกอาชญากร มีคนอนาถาที่พึ่งอะไรใครไม่ได้ มีคนติดยาเสพติดและติดสุราเรื้อรัง มีคนเคลื่อนย้ายเข้าออกอยู่เสมอและไม่ค่อยรู้จักหน้ากัน คนอยู่กันอย่างแออัดยัดเยียด ขาดการควบคุมในเรื่องความประพฤติ ขาดสิ่งส่งเสริมในทางสร้างสรรค์ สลัมเป็นเขตที่มีคนหลากหลายพวกหลายเหล่าแต่ต้องประสบความล้มเหลวในชีวิต คนอาจจะสนิทคุ้นเคยกันได้เมื่อโอกาสอำนวย เพื่อหวังการพึ่งพิงคนขาดสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตขาดความหวังในศักดิ์ศรี ลักษณะต่างๆ ดังกล่าวมานี้จึงทำให้สลัมเป็นที่เกิดของอาชญากรรม

3. เขตที่ขาดจากสังคมที่ยึดถือชนบประเพณีอันดีงาม มีสิ่งขวางกั้นทั้งกายภาพและทางสังคม สภาพทางกายภาพที่ขวางกั้น เช่น ถนนหนทาง แม่น้ำ ลำคลอง หรือบริเวณอุตสาหกรรมอันกว้างใหญ่ สภาพทางสังคมที่ขวางกั้น เช่น เขตที่แบ่งแดนระหว่างผู้เป็นปฏิปักษ์ของชนสองกลุ่ม เช่น กลุ่มผิวขาวกับผิวดำในสหรัฐอเมริกา นับเป็นเขตขัดแย้งในทางวัฒนธรรมเป็นสนามต่อสู้ของคนสองพวก หรือพวกแก๊งสองพวก และเพราะเหตุที่เป็นเขตซึ่งเกิดความขัดแย้งทางวัฒนธรรมนี้เอง จึงกลายเป็นแหล่งกำเนิดของอาชญากรรมได้

4. เขตที่มีบ้านเรือนอยู่กันหนาแน่น ไม่ใช่เขตสลัม คล้ายๆ กับเป็นเขตบ้านเช่า ขาดการเคารพนับถือประเพณีอันดีงาม คนอยู่กับแบบไม่มีความสัมพันธ์กันเป็นส่วนตัว ไม่มีการควบคุมทางสังคม คนไม่สนใจต่อการเมือง โดยเฉพาะปัญหาการปกครองท้องถิ่น เป็นสภาพสังคมที่ขาดระเบียบวินัย ขาดความต้องการในเรื่องการรักษาความปลอดภัย ไม่มีใครเอาใจใส่ใครขาดความปรารถนาในเรื่องไมตรีจิตมิตรภาพ คนที่อาศัยอยู่ในห้องหับต่างๆ อยู่อย่างโดดเดี่ยว มีความฝันมๆ แฉ่งๆ มักแสดงพฤติกรรมในทางผิดปกติ หรือมีจะนั้นก็ประกอบอาชญากรรม

5. เขตที่มีชุมชนกลุ่มน้อยอาศัยอยู่เพียงอย่างเดียว ตามปกติเขตเช่นนี้มักจะไม่ค่อยมีอาชญากรรมหรือการกระทำผิดของเขวอาชช อย่างไรก็ตามอาจมีการขัดแย้งในทางค่านิยมเกิดขึ้นได้ คือ ค่านิยมของคนในเขตนั้นเกิดขัดแย้งกับค่านิยมแห่งชาติ ลูกอาจจะขัดแย้งกับพ่อเพราะลูกได้รับวัฒนธรรมใหม่ ดังนี้ เป็นต้น

6. เขตแห่งความชั่วร้าย ตามปกติเขตแห่งความชั่วร้ายมักจะเป็นเขตสลัม แต่ไม่ได้หมายความว่าเขตสลัมจะเป็นเขตแห่งความชั่วร้ายเสมอไป เขตแห่งความชั่วร้ายนี้ได้รับการปกป้อง

คุ้มกันจากเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อการประกอบธุรกิจที่ผิดกฎหมาย เช่น โสเภณี การพนัน นอกจากนี้จะเป็นเขตที่มีการทำมาหากินโดยผิดกฎหมายแล้ว ยังเป็นเขตที่ตั้งดูตอาชญากรร้ายกาจที่เข้าไปคอยแสวงหาประโยชน์อยู่ด้วย บางทีอาจจะเกิดการต่อสู้กันระหว่างเจ้าพ่อในเขตนั้นๆ จึงเกิดแก๊งขนาดกรขึ้น เขตเช่นนั้นเป็นเขตที่มีการทุจริตคอรัปชั่นในทางการเมือง มีผู้อุปการะในการประกอบกรรมชั่ว เขวชนที่อยู่ในเขตนั้นอาจจะน้อย แต่ก็ต้องคบค้าสมาคมกับคนไม่ดี

7. เขตชนบทซึ่งมีอิทธิพลต่อการเกิดอาชญากรรม ชุมชนในชนบทบางแห่งเป็นที่หลบซ่อนของพวกเขาแก๊งที่ไปจากในเมือง เป็นที่เสื่อมคลายในทางธุรกิจการค้าแต่กลับมีการกระทำผิดศีลธรรมเกิดขึ้น ชาตผู้นำในการพัฒนาชุมชนเป็นที่ที่คนอยู่ในฐานะจนตรอก มีการกระทำผิดศีลธรรมขึ้นโดยทั่วไป

5) ทฤษฎีประทับตรา (Labeling Theory)

ทฤษฎีประทับตรามีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเบี่ยงเบน ซึ่งนักสังคมวิทยาหลายคนได้ให้ความหมายของคำว่าเบี่ยงเบนไว้ เช่น Becker (1963: 9) กล่าวว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบนหมายถึง พฤติกรรมที่ถูกประทับตราโดยการประทับตราจากผู้คนในสังคม และความเบี่ยงเบนเป็นผลของการตอบสนองของคนอื่นที่มีต่อการกระทำนั้นๆ ของบุคคล สำหรับ Goode (1978: 163) การเบี่ยงเบน หมายถึง ความประพฤติที่คนในกลุ่มหนึ่ง พิจารณาแล้ว เห็นว่าเป็นอันตราาย น่าอาย บาดหูบาดตามากจนต้องเอาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ และ Rubington and Weinberg (1987: 2) ได้นิยามความหมายเกี่ยวกับ ความเบี่ยงเบนหรือไม่เบี่ยงเบนนั้น ต้องคำนึงถึงว่าคุณลักษณะของความเบี่ยงเบนนั้นไม่ได้อยู่ที่ลักษณะภายใน หรือเนื้อหาของการกระทำแต่อยู่ที่ลักษณะภายนอกที่ถูกกำหนดให้ หรือเรียกว่า "การประทับตรา" มาให้ว่าเป็นเช่นนั้น เป็นสิ่งที่ถูกกำหนดโดยปฏิกริยาที่คนอื่นแสดงออกต่อการกระทำนั้นๆ คือ การกระทำใดๆ จะถือว่าเป็นความเบี่ยงเบนหรือไม่ อยู่ที่การกำหนดความหมาย

การกระทำผิดกฎหมายหรืออาชญากรรม ถือว่าเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนแบบหนึ่ง และเป็นปัญหาทางสังคมเพราะเป็นต้นเหตุที่ทำให้แผนการดำเนินชีวิตที่พึงปรารถนา และที่คาดหมายไว้ต้องชะงักงันลง

เมื่อพิจารณาธรรมชาติของการกระทำผิดโดยพิจารณาจากสังคม เทริน ปุณณะนิคานนท์ (2523: 180- 197) ได้แบ่งเป็นสองลักษณะ คือ

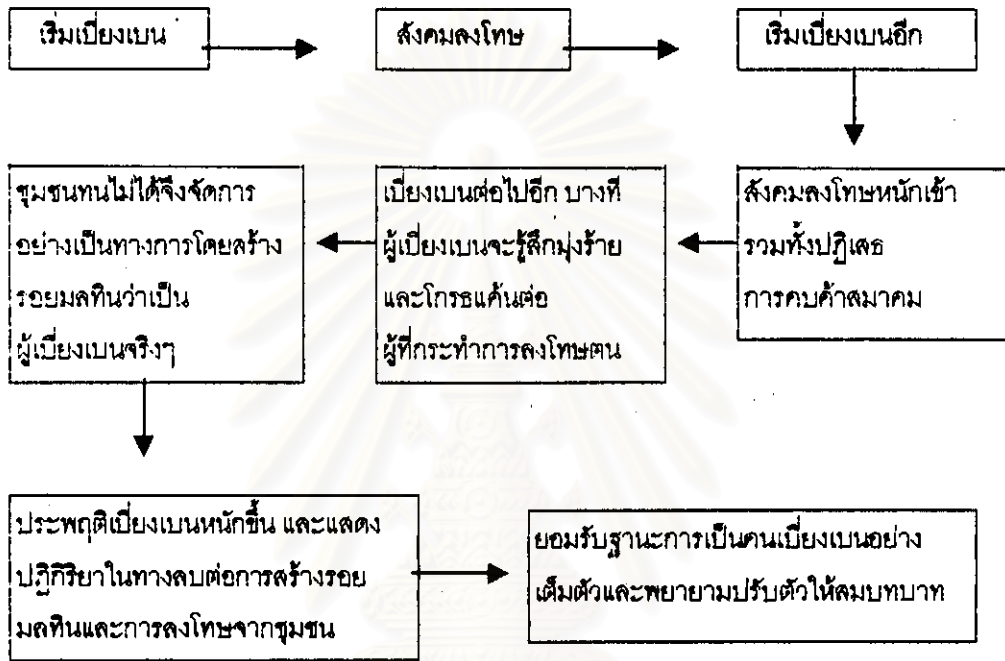
1. มองจากกฎเกณฑ์ของสังคม การมองธรรมชาติของการกระทำผิด โดยพิจารณาจากกฎเกณฑ์ของสังคมนั้นนักสังคมวิทยาทั่วไป ได้วิเคราะห์ศึกษากฎเกณฑ์ของสังคมที่จะป่งชี้

ว่าความประพฤติอย่างไรถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ โดยแบ่งเป็นบรรทัดฐาน 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ บรรทัดฐานที่ไม่มีรูปสถาบัน (Noninstitutionalized Norms) และบรรทัดฐานที่มีรูปทางสถาบัน (Institutionalized Norms) โดยประเภทแรกเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดขึ้นและรักษาไว้โดยทัศนคติของสมาชิกส่วนใหญ่ในสังคม ส่วนประเภทหลังเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดโดยผู้มีอำนาจอันชอบธรรมทางการเมือง สำหรับประเภทแรกนั้น ถูกแบ่งย่อยออกเป็นบรรทัดฐานที่มีอำนาจสูงสุด คือ จารีต (Mores) และบรรทัดฐานที่มีอำนาจต่ำสุด คือ วิถีประชา (Folk Ways) ส่วนประเภทหลังได้แก่ กฎหมาย ระเบียบ แบบแผนต่างๆ ที่มีอำนาจบังคับ หรือกำหนดโทษสำหรับการละเมิดให้รุนแรงมากน้อยไม่เท่ากัน

2. มองจากปฏิภพวิทยาตอบได้จากสังคม Silver (1981: 72) ได้กล่าวไว้ในเรื่องนี้ว่า การมองธรรมชาติของการกระทำผิด โดยพิจารณาจากปฏิภพวิทยาตอบได้จากสังคมได้มีนักสังคมวิทยา รุ่นใหม่มองธรรมชาติของการกระทำผิด โดยพิจารณาปฏิภพวิทยาตอบได้จากสังคมแทนที่จะพิจารณาพฤติกรรมการกระทำผิดนั้นจริงๆ กล่าวคือ พิจารณาทัศนคติของสมาชิกในสังคมต่อพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ว่าจะมีความผิดหรือละเมิดต่อบรรทัดฐานในช่วงเวลานั้น ๆ หรือไม่ การมองธรรมชาติของการกระทำผิดในลักษณะนี้มีชื่อเรียกว่า แนวทัศนคติในการประทับตรา (Labeling Perspective) ซึ่งมีสาระสำคัญคือ การกระทำผิดเกิดขึ้นเพราะสังคมเป็นผู้ประทับตรา การประทับตรานั้นจะเกิดขึ้นเมื่อมีการกระทำผิดครั้งแรกและผู้กระทำผิดได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมและหน่วยงานอื่นๆ ในสังคม สถาบันเหล่านี้เป็นผู้กำหนดว่าเขามีพฤติกรรมเป็นอาชญากร เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้กระทำผิดก็ยอมรับการประทับตรา และเริ่มกำหนดทิศทางแห่งความประพฤติของตนในอนาคตให้สอดคล้องกับการรับรู้ของสังคม โดยนัยนี้อาชญากรรมหรือการกระทำผิดจึงเกิดขึ้นเพราะปฏิภพวิทยาระหว่างบุคคลกับสังคม

Cohen (1964: 24) ได้กล่าวถึงเรื่องเดียวกันนี้ว่า ผลของการประทับตราว่าเขาเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือเป็นอาชญากรจากปฏิภพวิทยาของสังคม จะมีผลเชิงลบเกิดขึ้นต่อตัวเขา ผลที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ ผู้ถูกประทับตราจะมีความโน้มเอียงที่จะมองตนเองว่าเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน เช่น ขาดกร คนซี้ชโมย คนคุก ฯลฯ ซึ่งจะนำเขาไปสู่การดำเนินสิ่งที่เรียกว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบนต่อไป ไม่ว่าเขาจะมีความยึดมั่นผูกพันกับการกระทำเบี่ยงเบนนั้นอย่างแท้จริงหรือไม่ เมื่อใดก็ตามที่เขาถูกมองว่าเป็นผู้เบี่ยงเบนโดยผู้อื่น เขามีความโน้มเอียงที่จะให้นิยามแก่ตนเองว่าเป็นผู้เบี่ยงเบนด้วย แล้วต่อเนื่องไปถึงการเข้าสู่พฤติกรรมเบี่ยงเบนนั้น และในที่สุดก็กลายเป็นผู้เบี่ยงเบนถาวร

การประทัดตราเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะทำให้เกิดเหตุการณ์ตามมา และเหตุการณ์นั้นคือการแสดงออกของพฤติกรรมเบี่ยงเบนนั่นเอง ซึ่ง Lemert (อ้างถึงใน Clnard, 1968: 24) ได้ชี้ให้เห็นถึงวงจรของกระบวนการประทัดตรา ดังต่อไปนี้ คือ

โดยสรุปแล้ว การประทัดตรามีความสัมพันธ์กับผู้กระทำผิดซ้ำก็เนื่องจากการที่ผู้กระทำผิดเหล่านี้ได้กระทำความผิดขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นการละเมิดกฎหมายของสังคมและถูกจับได้ หลังจากนั้นเข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมและหน่วยงานอื่นๆ ในสังคม ซึ่งเป็นผู้กำหนดว่าผู้กระทำผิดมีพฤติกรรมเป็นอาชญากรหรือพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไป ดังนั้น จึงสมควรได้รับการลงโทษตามที่กฎหมายระบุไว้ นั่นคือ ผู้กระทำผิดถูกประทัดตราอย่างชัดเจนว่า เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนเป็นอาชญากร เมื่อผู้กระทำผิดเหล่านี้รับโทษจนครบถ้วนตามกระบวนการพิพากษาของศาลแล้วจนพ้นโทษออกมาและดำเนินชีวิตเช่นประชาชนทั่วไป แต่เนื่องจากสังคมได้เคยประทัดตราเขาไว้อย่างชัดเจนและเป็นทางการ อีกทั้งผู้คนรอบข้างเขาก็ปฏิบัติต่อเขาต่างไปจากบุคคลธรรมดาทั่วไป เขาจึงเสมือนกับเป็นวัวสันหลังหะอยู่ตลอดเวลา และเขาเริ่มกำหนดพฤติกรรมของตนเองให้สอดคล้องกับการประทัดตราเหล่านั้นซึ่งจะนำไปสู่การกระทำผิดที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า จนในที่สุดพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนเหล่านั้นกลายเป็นความเคยชินและถือเป็นเรื่องธรรมดาไป

พัฒนาการของทฤษฎีประทับุตรา

จุดกำเนิดของทฤษฎีประทับุตรา สามารถสืบสาวไปได้จนถึงผลงานการเขียนของ Tannenbaum ใน ค.ศ. 1938 เขาเป็นนักอาชญวิทยาคนแรกที่ใช้คำว่า "การระบายสีสรรแห่งความชั่วร้าย" (Dramatization of Evil) เพื่ออธิบายพฤติกรรมอาชญากร กล่าวคือ ในแง่ทฤษฎีนี้ แม้พฤติกรรมอาชญากรจะเป็นสิ่งชั่วร้าย แต่ที่ชั่วร้ายไปกว่านั้นก็คือ การที่สังคมพยายามผลักดันให้อาชญากรหรือผู้กระทำผิดถลาลึกลงไปในทางที่เป็นภัยต่อส่วนรวมมากยิ่งขึ้น จนไม่อาจหรือไม่ยอมเปิดโอกาสให้บุคคลที่ประพฤตินิดกัลดกลับตัวเป็นพลเมืองดี ในงานของเขาซึ่งศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมเบี่ยงเบนโดยพิจารณาลักษณะของบุคคลประเมิน กระบวนการที่สังคมพยายามชี้ให้เห็นว่าพฤติกรรมที่เด็กกระทำเป็นสิ่งไม่สมควรถูกต้องด้าน และสังคมชี้ให้เห็นว่าเด็กทำเลวร้าย นั่นคือ ทำให้เห็นว่าเด็กทำเลวร้าย การทำเช่นนั้นจึงนำไปสู่การที่แทนที่จะมองว่าพฤติกรรมนั้นไม่ผิดกลายเป็นมองว่าเด็กไม่ดี และผลที่ตามมาเด็กจะถูกแยกโดดเดี่ยวออกจากสังคม และมองตนเองตามที่ตั้งคณินยามว่าเด็กเลว

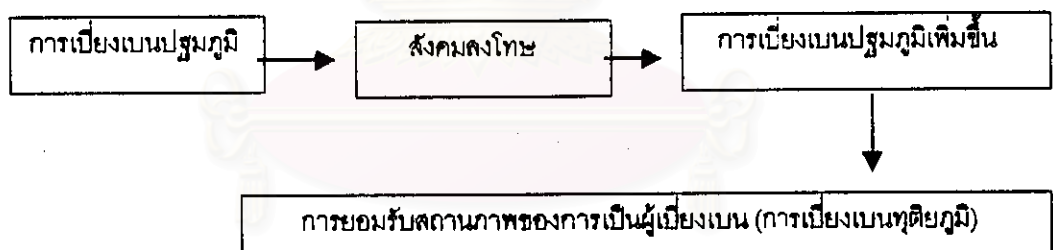
อย่างไรก็ดี ทฤษฎีประทับุตราได้รับการนิยมน และการขยายต่อเติมขึ้นมาอย่างมาก ในช่วงทศวรรษที่ 1960 และเรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบัน นักทฤษฎีประทับุตราที่สำคัญในช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมาประกอบด้วย Lemert (ค.ศ. 1951), Kitsuse (ค.ศ. 1962), Erickson (ค.ศ. 1962), Becker (ค.ศ. 1963), และ Schur (ค.ศ. 1971) แต่ละคนก็ได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ดังนี้คือ

Lemert (1967: 17) ได้เขียนหนังสือเรื่อง Social Pathology ซึ่งถือว่าเป็นหนังสือที่ได้รับความนิยมมาก โดยเขาพยายามที่จะเสนอทฤษฎีการเบี่ยงเบนทางสังคมวิทยาอย่างเป็นระบบ และสามารถอธิบายพฤติกรรมเบี่ยงเบนได้ทุกอย่าง เขาแบ่งความเบี่ยงเบนออกเป็น 2 ประเภท คือ ที่เป็นพฤติกรรมและที่เป็นบุคคล ความเบี่ยงเบนประเภทแรกที่เป็นพฤติกรรม ก็คือ การกระทำที่แสดงออกมาซึ่งเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานที่สังคมนั้นๆ ยึดถืออยู่ ส่วนความเบี่ยงเบนประเภทที่สองที่เป็นบุคคล ก็คือ เอกลักษณ์ (Identity) นั่นคือ การที่บุคคลจะมีเอกลักษณ์ (Identity) ของผู้เบี่ยงเบนก็ต่อเมื่อเขารับรู้จากการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) และเกิดการตกผลึก ซึ่งเท่ากับความเป็นตัวตนเดิมหรืออัตตาเดิม (Self) ได้รับการพัฒนาเป็นอัตตา (Self) ใหม่ ซึ่งเป็นอัตตาของผู้เบี่ยงเบน การเสนอความเบี่ยงเบน 2 ประเภทนี้ ทำให้มองการเบี่ยงเบนออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ การเบี่ยงเบนขั้นปฐมภูมิ (Primary Deviance) และการเบี่ยงเบนขั้นทุติยภูมิ (Secondary Deviance) Lemert ได้วิเคราะห์ให้เห็นความแตกต่างระหว่างการเบี่ยงเบนปฐมภูมิ (Primary Deviance) และการเบี่ยงเบนทุติยภูมิ (Secondary Deviance) โดยอย่างแรกเป็นการกระทำความผิด ซึ่งเกิดขึ้นโดยอิทธิพลต่างๆ ทางสังคม วัฒนธรรม และจิตใจ ส่วนอย่างหลังเป็นความผิดที่เกิดขึ้นโดยผู้กระทำคนเดียวกันนั้นได้รับ

การตอบโต้จากสังคมมากพอที่จะกระทบกระเทือนจิตใจของเขา เพราะได้ถูกประทับตราจนกระทั่งต้องเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อตนเองไปในทางเลวในที่สุด

นอกจากนี้ Lemert ได้แยกแยะระหว่างการเบี่ยงเบนปฐมภูมิ (Primary Deviance) กับการเบี่ยงเบนทุติยภูมิ (Secondary Deviance) โดยกล่าวว่าพฤติกรรมใดๆ ที่สังคมนิยามว่าเบี่ยงเบนแต่ผู้กระทำผิดมิได้ให้นิยามเช่นนั้นด้วยถือว่าเป็นความเบี่ยงเบนขั้นปฐมภูมิ (Primary Deviance) ความเบี่ยงเบนนี้จึงเป็นเรื่องความขัดแย้งทางสำนึก ความคิด ความเชื่อ ระหว่างผู้ประทับตราซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ในสังคมและมีบรรทัดฐานของสังคมเป็นเครื่องตัดสินพฤติกรรมกับผู้ถูกประทับตราที่มีความเบี่ยงเบนพฤติกรรมไปจากบรรทัดฐานของคนส่วนใหญ่ในสังคม ส่วนการเบี่ยงเบนทุติยภูมิ (Secondary Deviance) จัดเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่ผู้กระทำนำมาใช้เพื่อป้องกันตนเอง โดยมีเป้าหมายในการตั้งรับการตอบโต้ของสังคมที่มีต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนของตนในขั้นต้น กล่าวโดยย่อ การเบี่ยงเบนทุติยภูมิก็คือ การที่บุคคลยอมรับสถานภาพเบี่ยงเบนซึ่งสังคมกำหนดให้

Lemert ได้เสนอลำดับการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนทุติยภูมิ ไว้ดังนี้ คือ

ปฏิกริยาตอบโต้จากสังคมต่อผู้กระทำผิดนี้ ไม่ได้เป็นการกระทำครั้งเดียวในเวลาเดียว แต่หากเป็นการกระทำหลายครั้งหลายคราวและมักมีลักษณะต่อเนื่องเป็นลูกโซ่ นักสังคมวิทยาซึ่งมีแนวความคิดนี้จึงใช้คำว่า "กระบวนการ" ในการอธิบายปรากฏการณ์ที่ทำให้คนดีกลายเป็นคนเลว ซึ่งมีอยู่ 2 กรณีด้วยกัน คือ

1. กระบวนการที่ทำให้ผู้กระทำผิดกลายเป็นอาชญากร (The Process of Criminalization)

2. กระบวนการการประทับรอยมลทิน (The Process of Stigmatization)

กระบวนการแรก หมายถึง ข้อบกพร่องในกระบวนการยุติธรรมที่ทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยบางคนที่เป็นคนดีได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมหรือเกินสมควรกว่าเหตุ (โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งในการจับกุมคุมขัง) จนกระทั่งทำให้เกิดความรู้สึกเคียดแค้นชิงชังสังคมไปในที่สุด และเมื่อหันคิดหรือหันโทษไปแล้ว ก็มักจะดำเนินชีวิตไปในทางที่เป็นปฏิปักษ์สังคม ส่วนกระบวนการหลังเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการที่ทำให้ผู้กระทำผิดกลายเป็นอาชญากรอย่างใกล้ชิด ซึ่งมีผลต่อจิตใจของผู้ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดไปในทางก้าวร้าวต่อสังคม กล่าวโดยย่อ เพื่อให้เข้าใจความหมายของ 2 กระบวนการนี้ก็คือ ถ้าเป็นกรณีที่ถูกกล่าวหา (ไม่ว่าภายหลังได้ผลออกมาว่ากระทำจริงหรือไม่) ได้รับความเจ็บแค้นที่ได้รับการปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่อย่างไม่เป็นธรรมก็จะเป็นเรื่องกระบวนการที่ทำให้ผู้กระทำความผิดกลายเป็นอาชญากร แต่ถ้าเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ได้เคียดแค้น แต่ไม่สามารถเข้าร่วมสังคมกับพลเมืองดีได้อย่างสงบสุข เพราะเนื่องจากสังคมภายนอกไม่ให้อภัยหรือคิดว่ามีมลทินติดตัว เช่น ไม่มีใครรับเข้าทำงาน มีคนตั้งข้อรังเกียจไม่ไว้เนื้อเชื่อใจ จะเป็นเรื่องของกระบวนการประคับประคองมลทิน

ใน ค.ศ. 1962 Kitsuse (อ้างถึงในสาวิตรี ไพฑูริย์, 2533: 17-18) ได้อุทิศผลงานของเขาให้กับทฤษฎีประคับประคองในการศึกษาเกี่ยวกับธรรมชาติของปฏิกิริยาตอบโต้ทางสังคม (Nature of societal reaction) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขาได้มุ่งศึกษาการที่สังคมตอบโต้พวกลักเพศ (Homosexuality) ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ประชากรของการวิจัยในกรณีนี้ คือ นักศึกษาของมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา จากผลการวิจัยสรุปได้ว่าไม่ว่ากรณีใดก็ตามการตัดสินใจความเป็นขบถนั้นต้องให้กระบวนการ Retrospective Interpretation ซึ่งเป็นกระบวนการที่คนตีความต้องติดตามพฤติกรรม และตีความข้อมูลใหม่ๆ ของผู้ให้ข้อมูลตลอดเวลา โดยพิจารณาว่าบุคคลผู้ให้ข้อมูลมีความเป็นขบถทางเพศหรือไม่ และกระบวนการนี้มีใช้จะมีเพียงเฉพาะการประคับประคองไม่เป็นทางการเท่านั้น แต่ในการประคับประคองแบบเป็นทางการก็มีกระบวนการ Retrospective Interpretation เช่นกัน ทั้งยังเป็นระบบและมีความชัดเจนกว่าด้วย

Kitsuse ได้อธิบายให้เห็นถึงความสำคัญของผู้ชมทางสังคม ที่มีผลกระทบต่อความเป็นขบถ ซึ่งเกิดจากกระบวนการปฏิสังสรรค์ทางสังคม โดยเขาชี้ให้เห็นถึงกระบวนการทางสังคมที่นิยมความเป็นขบถให้เป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. ตีความพฤติกรรมในฐานะเป็นขบถ
2. นิยามบุคคลผู้ซึ่งมีพฤติกรรมดังกล่าวว่า เป็นผู้เป็นขบถประเภทหนึ่ง
3. นำบุคคลเหล่านั้นไปสู่การปฏิบัติต่อในลักษณะที่เหมาะสมสำหรับผู้เป็นขบถประเภทนั้นๆ

จะเห็นได้ว่า ขั้นตอนต่างๆ ที่เกิดขึ้นเป็นขั้นตอนต่อเนื่อง แต่ละขั้นตอนจะมีเงื่อนไขสำคัญๆ เกิดขึ้น กระบวนการทางสังคมที่นิยมให้บุคคลกลายเป็นผู้เป็นขบถนั้น จึงไม่ใช่เกิดจากการ

ละเมิดกฎเกณฑ์แต่เป็นกระบวนการของผู้ชมทางสังคม นิยามประทับตราและปฏิบัติต่อบุคคลที่ละเมิดกฎว่าเป็นผู้เบี่ยงเบน

Kitsuse เห็นว่า "รูปแบบต่าง ๆ ของพฤติกรรมโดยตัวของมันเอง ไม่ได้แยกตามความแตกต่างของผู้เบี่ยงเบน แต่การตอบสนองของสมาชิกในสังคมเป็นผู้ที่ตีความพฤติกรรมว่าเป็นผู้เบี่ยงเบน" ซึ่งทางสังคมวิทยาเห็นว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงบุคคลเข้าสู่การเป็นผู้เบี่ยงเบน จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมที่ขัดแย้งกับบรรทัดฐานอาจเป็นพฤติกรรมที่ถือว่าไม่เบี่ยงเบนก็ได้ถ้าพฤติกรรมนั้นยังไม่ถูกค้นพบ และไม่มีปฏิกิริยาโต้ตอบของผู้ชมทางสังคมต่อพฤติกรรมนั้น ดังจะเห็นได้จากในระดับสังคม แม้จะมีบรรทัดฐานทางสังคมที่ใช้ควบคุมพฤติกรรมของผู้คนในสังคมผู้ละเมิดกฎหมายจะไม่ถูกรับรู้ว่าเป็นผู้เบี่ยงเบนถ้ายังไม่ถูกค้นพบการละเมิดกฎหมายจึงตัดสินใจหรือกำหนดว่าพฤติกรรมใดเบี่ยงเบนหรือไม่เบี่ยงเบนจนกว่าตัวแทนที่ควบคุมสังคม โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจจะจับกุมผู้ละเมิดบรรทัดฐานหรือละเมิดกฎหมาย บุคคลนั้นจึงกลายเป็นผู้เบี่ยงเบนหรืออาชญากร

ในปีเดียวกันนี้ Erickson (อ้างถึงในสาวิตรี ไพฑูรย์, 2533: 18) ได้พยายามตอบคำถามที่ว่า "ทำไมสังคมจึงกำหนดพฤติกรรมบางประเภทว่าเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนและถูกประทับตรา" สำหรับตัวเขาแล้วได้ให้คำตอบในเรื่องนี้ในแง่ของทฤษฎีประทับตราว่าพฤติกรรมเบี่ยงเบนนั้นได้แก่ พฤติกรรมที่ต้องอาศัยความสนใจจากหน่วยการควบคุมของสังคม หรือกลุ่มสังคมว่าเป็นพฤติกรรมที่ควรจะได้รับบริการแก้ไขหรือทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ในความเห็นของกลุ่มสังคมจะเป็นพฤติกรรมที่มีได้เกิดมาจากรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งของผู้เป็นเจ้าของหากแต่ว่าก่อขึ้นมาจากกลุ่มสังคมในฐานะเป็นผู้ฟัง (Audiences) หรือ ผู้คอยดูการแสดงทั้งโดยตรงและทางอ้อม ดังนั้นตัวแปรหรือปัจจัยที่เกิดขึ้นในเรื่องของพฤติกรรมเบี่ยงเบนนี้ จึงมาจากกลุ่มบุคคลในสังคมมากกว่าตัวผู้เป็นเจ้าของพฤติกรรมนั้นๆ นอกจากนี้ เขายังแสดงความคิดอีกว่าพฤติกรรมเบี่ยงเบนถูกสร้างขึ้นก็เพื่อเป็นการแบ่งและรักษาขอบเขตตามที่สังคมปรารถนา

นักอาชญาวิทยาอีกท่านหนึ่งที่มีชื่อเสียงมากในเรื่องทฤษฎีการประทับตราก็คือ Becker (1963) (อ้างถึงในสาวิตรี ไพฑูรย์, 2533: 18) เขาได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับทฤษฎีการประทับตราไว้ว่า "กลุ่มสังคม ได้สร้างความเบี่ยงเบนขึ้นมาโดยการสร้างกฎเกณฑ์ การละเมิดกฎเกณฑ์ดังกล่าว ก่อให้เกิดความเบี่ยงเบน โดยใช้กฎเกณฑ์เหล่านั้นต่อบุคคลที่มีพฤติกรรมละเมิดดังกล่าวและประทับตราพวกเขาเป็นคนนอกคอก (Outsiders) จากจุดยืนนี้ความเบี่ยงเบนจึงไม่ใช่ลักษณะของการกระทำที่บุคคลกระทำ แต่เป็นผลตามมาของการใช้กฎเกณฑ์หรือการลงโทษของคนอื่นๆ ที่มีต่อการกระทำผิด ผู้ที่เบี่ยงเบนก็คือ บุคคลผู้ซึ่งการประทับตราถูกใช้เป็นผลสำเร็จ ดังนั้นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนก็คือ พฤติกรรมที่คนอื่นประทับตรา"

การที่กล่าวว่า กลุ่มสังคมเป็นผู้สร้างความเบี่ยงเบนขึ้นมาไม่ใช่หมายถึงว่า สังคมเป็นสาเหตุของการเบี่ยงเบน แต่หมายถึงกลุ่มทางสังคมสร้างความเบี่ยงเบนขึ้นมาในแง่กลุ่มเป็นผู้สร้างกฎเกณฑ์ขึ้นมาชุดหนึ่ง (การสร้างกฎเกณฑ์ทำให้เกิดการมองการเบี่ยงเบน) และใช้กฎเกณฑ์เหล่านี้ไปประทับตราทำให้คนกลายเป็นผู้เบี่ยงเบนนั้นคือ ผู้ที่ละเมิดกฎเกณฑ์ถูกมอบเอกลักษณ์ (Identity) จากกฎเกณฑ์ทางสังคมนั้นเอง Becker (อ้างถึงในประจักษ์ เปี่ยมลมบูรณ์, 2531: 120) เชื่อว่าการเบี่ยงเบนไม่เกี่ยวกับคุณภาพของพฤติกรรม แต่เกี่ยวข้องกับผลจากปฏิกิริยาตอบโต้จากสังคม ดังนั้น เขาจึงจัดกลุ่มแสดงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมและปฏิกิริยาตอบโต้ทางสังคมไว้ ดังนี้ คือ

	พฤติกรรมถูกกฎหมาย	พฤติกรรมผิดกฎหมาย
สังคมประทับตราว่าเบี่ยงเบน	กล่าวหาว่าผิด	เบี่ยงเบนแน่นอน
สังคมไม่ประทับตรา หรือ ไม่ถึงว่าเบี่ยงเบน	ลอดคดียอมตาม	เบี่ยงเบนแฝง

Becker มีความเห็นว่า บุคคลทุกคนในสังคมไม่ว่าเวลาใดก็อาจถูกประทับตราว่า เป็นผู้เบี่ยงเบนได้ เขากล่าวว่า การประทับตราจะเกิดขึ้นหรือไม่ ขึ้นอยู่กับ

1. เวลาที่มีการกระทำความผิด
2. มีผู้กระทำความผิดและมีผู้ตกเป็นเหยื่อ
3. การรับรู้ของสังคมนั้น ต่อผลของการกระทำความผิด

อย่างไรก็ตาม Silver (1981: 73) ตั้งข้อสังเกตว่าสังคมไม่เพียงแต่ลงโทษผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนเท่านั้นแต่ยังห่างเหินจากผู้ที่เป็นเบี่ยงเบนอีกด้วย เมื่อเป็นดังนี้ก็เท่ากับเพิ่มแรงกดดันให้กระทำความผิดมากขึ้นเป็นเงาตามตัวด้วย ซึ่งชี้ให้เห็นว่าความเบี่ยงเบนไม่ใช่คุณสมบัติของการกระทำที่บุคคลได้ก่อขึ้นแต่เป็นผลของการใช้กฎเกณฑ์ของคนอื่นๆ หรือกลุ่มสังคมว่าเป็นผู้ละเมิด นั่นคือเท่ากับว่าพฤติกรรมต่างๆ มีอยู่แล้ว หลังจากที่ระบุกฎเกณฑ์แล้วจึงนำไปตัดสิน และผู้ที่เป็นเบี่ยงเบนก็คือผู้ที่คนอื่นประทับตรากระทำความผิดมาแล้ว ซึ่งทำให้เขาเหล่านั้นแทบจะหมดหวังที่จะกลับตัวเป็นพลเมืองดี ไม่สามารถเข้ากับสังคมส่วนใหญ่ได้ดีเหมือนดังเดิมได้ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนก็คือคนที่เคยติดคุกมาแล้ว คนติดยาเสพติด คนชู้ชโยม ฯลฯ คนเหล่านี้มักจะถูกเรียกว่า ไร้คนซึ่งคุณสิงห์เสรีอื่น หัวชโยม ฯลฯ เหตุนี้จึงบังเกิดผลภายหลัง ซึ่งสามารถทำนายได้โดยตัวของมันเองว่าเขาเหล่านั้นมีโอกาสที่จะกลับไปกระทำความผิดอีก ซึ่ง Becker (อ้างถึงในสาวิตรี โพธิ์บุษย์, 2533: 20) อธิบายไว้ว่า "การปฏิบัติต่อบุคคลหนึ่งราวกับเขาเป็นผู้เบี่ยงเบนไปเสียทุกอย่าง ทั้งๆ ที่เขาเบี่ยงเบน

ไปบางสิ่งบางอย่างก่อให้เกิดการทำนายที่บรรลุผลได้ในตัวเอง การปฏิบัติอย่างนั้นก่อให้เกิดกลไกในหลาย ๆ อย่างรวมกันผลักดันให้เขากลายเป็นคนที่มีความเกี่ยวข้องกับภาพที่คนอื่นวาดไว้ หลังจากที่ถูกคนอื่น ๆ ระบุว่าเป็นคนเบี่ยงเบนแล้วคนที่ตกอยู่ในฐานะเช่นนั้น ก็มักจะถูกตัดขาดออกจากความสัมพันธ์ทางสังคมกับกลุ่มพลเมืองดีที่เคยมีมาแต่ก่อนเมื่อถูกจับกุม เขาจะได้รับการปฏิบัติที่สอดคล้องกับการที่คนอื่นเชื่อว่าทำไมเขาจึงเป็นเช่นนั้น และการปฏิบัติเช่นนั้นเองอาจทำให้เขาเบี่ยงเบนมากยิ่งขึ้นไปเอง (ในภายหลัง)" หลังจากผู้ที่เบี่ยงเบนหรือผู้กระทำความผิดได้ถูกประทับตราจนกลายเป็นผู้มีรอยมลทินแล้ว ทำให้พวกนี้มองตัวเองเป็นผู้เบี่ยงเบนตามนิยามของสังคม และพัฒนาตัวเองเข้าสู่การยอมรับเอกลักษณ์ของผู้เบี่ยงเบน (Identity of Deviant) และมีการปฏิสังขรณ์ระหว่างผู้เบี่ยงเบนหรือผู้กระทำความผิดด้วยกันเอง Becker กล่าวว่า "ผลของการประทับตราได้แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของกลุ่มทางสังคมของผู้เบี่ยงเบนว่า เป็นเงื่อนไขสำคัญที่เสริมย้ำให้ผู้ที่ถูกนิยามกลายเป็นผู้เบี่ยงเบนเร็วขึ้นหรือง่ายขึ้น นอกจากนี้แล้ว Becker ยังอ้างถึงผลงานของเขาว่า "แม้ผู้เบี่ยงเบนจะพยายามทำตนว่าตนเองไม่ใช่ผู้เบี่ยงเบนก็ตาม แต่คนภายนอกทั่วไปยังคงปฏิบัติต่อเขาเหมือนกับเขาเป็นพวกเบี่ยงเบน สิ่งนี้ทำให้เขากลับเข้าสู่สังคมได้ยาก ผลที่ตามมาก็คือเขาจะเข้าสู่กลุ่มเบี่ยงเบนและจะให้ทัศนคติและความเข้าใจเกี่ยวกับโลกที่เขาเผชิญอยู่ และหาวิธีจัดการปัญหาที่เกิดขึ้น รวมทั้งให้ชุดของกิจกรรมที่อยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจแบบนี้ ความเป็นสมาชิกในกลุ่มที่เบี่ยงเบนด้วยกันจะทำให้เอกลักษณ์ของผู้เบี่ยงเบนของเขามั่นคงขึ้น"

โดยสรุปแล้ว สิ่งที่เบี่ยงเบนจะต้องสัมพันธ์กับบรรทัดฐานกลุ่มหรือสังคม และมีลักษณะที่ติดตัวมาแต่กำเนิด Becker เน้นว่ากลุ่มทางสังคมเป็นผู้สร้างพฤติกรรมเบี่ยงเบน โดยสร้างกฎเมื่อฝ่าฝืนก็เกิดการเบี่ยงเบน หรือการนำกฎมาใช้กับคนบางคน และเรียกคนเหล่านั้นว่าคนนอกคอก ดังนั้น การเบี่ยงเบนมิใช่คุณภาพของการกระทำของคน แต่เป็นผลของการที่คนนำเอากฎมาใช้และประณามผู้ที่ไม่ทำตามกฎว่าเป็นผู้เบี่ยงเบนเพราะฝ่าฝืนกฎ และคนเราก็อาจมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนชั่วคราวหรือประจําก็ได้ นานเท่าที่ความเบี่ยงเบนนั้น ยังไม่รุ้ไปถึงคนอื่น เราก็ยังคงเป็นคนปกติในสังคม แต่เมื่อใดก็ตามความเบี่ยงเบนนั้นเกิดเปิดเผยออกมาและคนอื่นไม่ยอมรับเขาจะถูกประทับตราว่าเป็นคนผิดปกติ ซึ่งกลุ่มทางสังคมเป็นผู้ให้สถานภาพหรือเอกลักษณ์นี้แก่บุคคลนั้นนั่นเอง เมื่อเขาอยู่ในฐานะคนนอกคอกเขาจะถูกตัดออกจากกลุ่ม ซึ่งอาจทำให้เขามีพฤติกรรมนี้จะรุนแรงและเปลี่ยนแปลงไปตามภาพพจน์ที่สังคมมองคนที่ถูกประทับตราว่าเป็นพวกก่ออาชญากรรม คนขี้คุก หัวขโมย ฯลฯ อาจจบลงด้วยการตกงาน ถูกบีบบังคับให้ทำงานที่ผิดกฎหมายหรือไม่ได้รับการยกย่องนับถือจากกลุ่มของเขา และท้ายที่สุดคนพวกนี้ต้องเข้าไปอยู่ในกลุ่มของผู้เบี่ยงเบน

เพราะกลุ่มเบี่ยงเบนจะสามารถให้ความค้ำจุนทางอารมณ์แก่คนที่เข้าไปอยู่และให้กำลังใจในการทำพฤติกรรมเบี่ยงเบน โดยไม่รู้สึกรู้หาหรืออื่นอีกต่อไป

ทฤษฎีประทับตรา พยายามจะชี้ให้เห็นว่า อาชญากรไม่ได้มีความแตกต่างจากผู้ที่ถือว่าเป็นอาชญากร แต่คนเป็นอาชญากรเพราะปฏิกริยาทางสังคมต่างหาก พฤติกรรมที่ถือว่าเป็นอาชญากรรมอาจถือว่าเป็นพฤติกรรมธรรมดาในสถานการณ์หนึ่ง แต่ในอีกสถานการณ์หนึ่งอาจถือว่าเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนก็ได้ ดังนั้นปฏิกริยาทางสังคมจึงนับเป็นเรื่องสำคัญมาก

Schur (1971) (อ้างถึงในลาวิตรี ไพฑูริย์, 2533 : 19) ได้กล่าวถึงทฤษฎีประทับตรา ใน 3 ระดับ คือ ระดับกลุ่มผู้สร้างกฎหมาย ระดับกระบวนการยุติธรรม และระดับตัวบุคคล Schur เห็นว่าความสำคัญของระดับตัวบุคคลเป็นระดับที่สำคัญที่สุด นอกจากนี้เขายังได้อธิบายกระบวนการตอบสนองต่อการประทับตรา 3 ประเภท คือ

1. ประเภทแบบฝังในความคิด (Stereotyping)
2. ประเภทการตีความย้อนหลัง (Retrospective Interpretation)
3. ประเภทการเจรจาต่อรอง (Negotiation)

แบบฝังในความคิด ก็คือ การที่บุคคลมักได้ยินได้ทราบเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ในโลกจากบุคคลอื่นก่อนที่จะได้พบเห็นด้วยตนเองหรือบางครั้งตลอดชีวิตไม่เคยพบเห็นสิ่งนั้นได้ด้วยตนเอง เปรียบได้กับปัญหาอาชญากรรม บุคคลทั่วไปมักมองอาชญากรรมจากความรู้สึกภายในของตัวเอง ส่วนการตีความย้อนหลังเป็นขั้นตอนที่ใช้ในการสร้างเรื่องราวประวัติชีวิตของผู้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนขึ้นมาใหม่ Schur เชื่อว่า ในชีวิตของบุคคลแต่ละคนย่อมประสบเหตุการณ์ และเคยประกอบพฤติกรรมต่างๆ ที่สังคมไม่ยอมรับหรือไม่เป็นไปตามครรลองของสังคมมากพอเพียงที่จะทำให้เห็นว่าบุคคลนั้นๆ มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนมาตลอดชีวิต และสุดท้ายคือ การเจรจาต่อรอง Schur มีแนวคิดที่ต่างจากนักทฤษฎีประทับตราคนอื่นๆ ที่พยายามสร้างให้มนุษย์เป็นผู้ที่มีบทบาทในฐานะเป็นผู้กระทำในสังคมยิ่งกว่าจะเป็นผู้รับการกระทำจากสังคม ในหลายตัวของ Schur มนุษย์จัดเป็นผู้กระทำ เพราะมีการเจรจาต่อรองและตอบโต้ การที่สังคมมุ่งประทับตราอย่างน้อยโดยใช้ 2 วิธี คือ วิธีแรก เจรจาเพื่อลดความผิด (Bargaining) หมายถึง การที่บุคคลเจรจาตอบโต้ให้สมาชิกในสังคมทั่วไปเห็นว่า แม้ตนจะกระทำความผิด แต่ก็เป็นฐานความผิดที่เบาว่าที่ตนถูกกล่าวหา เช่น ได้แย้งว่าตนมีความผิดฐานลัทธิพหุวิธีที่สอง ก็คือ การปฏิเสธความเบี่ยงเบน (Deviant Disavowal) หมายถึง การที่มนุษย์พยายามล้มล้างการที่สังคมประทับตราตนโดยมุ่งให้สมาชิกในสังคม เชื่อว่าตนเองบริสุทธิ์จากข้อกล่าวหา แม้การปฏิเสธการเบี่ยงเบนอาจจะกระทำได้ แต่ก็ยากที่จะกลับความรู้สึกของสมาชิกส่วนใหญ่ในสังคมให้เชื่อตนได้

2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการลงโทษผู้กระทำผิด

ในการควบคุมสมาชิกของสังคมใดให้อยู่ในระเบียบวินัย ไม่ก่อความเดือดร้อนแก่ตนเอง และผู้อื่นนั้นอาจจะกระทำได้ 2 วิธี คือ การให้รางวัลอย่างหนึ่ง และการลงโทษอีกอย่างหนึ่ง การให้รางวัล หมายถึง การให้สิ่งต่างๆ ที่ทำให้ผู้รับเกิดความพอใจ ผู้รับอาจจะเป็นคนบริการดี ทำประโยชน์แก่ผู้อื่น หรือประสบความสำเร็จอย่างกล้าหาญ เป็นต้น รางวัลที่ให้อาจจะเป็นเสียงสรรเสริญเยินยอ การปลอบบอกปลอบใจ สิ่งของ ตลอดจนเงินทอง นักจิตวิทยาบางคนได้ให้ความสำคัญแก่การให้รางวัลมากกว่าการลงโทษ Skinner (Cited in Bruke, 1966: 282-288) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ได้กล่าวไว้ว่า การให้รางวัลเป็นการกระทำที่มีเหตุผลให้ประโยชน์ยิ่งกว่าการลงโทษหรือการใช้อำนาจบังคับ การลงโทษนั้นแม้ว่าจะกระทำเพียงบางเบาแต่ไหนก็ย่อมทำให้เกิดอารมณ์ต่อต้านได้ ผู้ถูกลงโทษอยากจะหนีไปเสียให้พ้นหรือมิฉะนั้นก็ทำการต่อต้าน การลงโทษจะทำให้ผู้ถูกลงโทษต้องชุ่นเคืองอย่างแน่นอน แต่การให้รางวัลจะทำให้เขารู้สึกเป็นอิสระและมีความพอใจ ดังนั้นการที่จะทำให้คนเป็นสุข มีความรู้ มีความชำนาญ มีความประพฤติดี และมีความสามารถในการผลิตจึงต้องมีการส่งเสริมหรือควบคุมโดยการให้รางวัล อย่างไรก็ตาม ในทางการปฏิบัติโดยทั่วๆ ไปในโลกแล้ว มนุษย์ยังจำเป็นต้องลงโทษผู้กระทำผิดกฎที่วางไว้ กฎที่วางไว้นั้นอาจจะเกิดขึ้นจากผู้มีอำนาจในการปกครอง ไม่ว่าจะปกครองในกลุ่มเล็กๆ เช่น ครอบครัว โรงเรียน วัด สมาคมต่างๆ แม้กระทั่งกลุ่มใหญ่โต เช่น ประเทศ กฎของกลุ่มเล็กๆ นั้น เป็นกฎที่ใช้เฉพาะกลุ่ม ไม่ได้ใช้เป็นการทั่วไป แต่กฎของประเทศเป็นกฎที่ใช้ได้ทั่วไปกับสมาชิกทุกคนภายในประเทศ กฎเช่นนี้เราเรียกว่า กฎหมายอาญา การลงโทษตามกฎหมายอาญามีอยู่หลายวิธีนับตั้งแต่ความรุนแรงสูงสุดจนกระทั่งความรุนแรงต่ำสุด

2.2.1 ความหมายของการลงโทษ

อุททิศ แสตนโกติก (2515: 1) ได้กล่าวถึงความหมายของการลงโทษไว้ดังต่อไปนี้ ได้แก่ การปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้ที่ได้รับการปฏิบัตินั้นต้องประสบผลร้าย เช่น บิดามารดา ลงโทษบุตร เป็นต้น จุดสำคัญของการลงโทษอยู่ที่การทำให้ผู้หนึ่งผู้ใดประสบผลร้ายเนื่องมาจากการที่ผู้หนึ่งได้ฝ่าฝืนแนวปฏิบัติสำหรับประเทศที่มีประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายอาญาระบุไว้ว่าโทษมีอะไรบ้าง ดังนั้น เมื่อพิจารณาในแง่กฎหมายแล้ว บทบังคับข้ออื่นที่อยู่นอกจากที่ระบุไว้ว่า

เป็นโทษก็ยอมไม่ใช่โทษ ทั้งนี้ถึงแม้ว่า เมื่อพิจารณาสภาพและวัตถุประสงค์จะไม่แตกต่างไปจากโทษก็ตาม

อุททิศ แลนโกศิก (2515: 4) กล่าวต่อไปอีกว่าถ้ามองจากวัตถุประสงค์ในการออกกฎหมาย ก็อาจนิยามการลงโทษได้ว่า เป็นการที่จะทำให้ผู้กระทำความผิดต้องได้รับผลร้าย เพราะเหตุที่ผู้นั้นฝ่าฝืนกฎหมาย ทั้งนี้โดยเจตนาให้ผู้ได้รับรู้สึกละอายที่ตนเป็นผลร้ายแม้การลงโทษจะกระทำโดยเจตนาทำให้ผู้รับรู้สึกละอายก็ตาม แต่ตามแนวความคิดในปัจจุบันนี้ การลงโทษมิใช่เป็นจุดมุ่งหมายในตัวของมันเอง (คือมิใช่ลงโทษเพียงเพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้รับผลร้ายเท่านั้น) แต่เป็นเพียงปัจจัยที่นำไปสู่จุดมุ่งหมายเท่านั้น (คือทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับผลร้ายเพื่อมิให้มีการกระทำผิดเกิดขึ้นอีก) การนำมัดมีส่วนสำคัญในการบังคับตามกฎหมายอาญาแม้ในการกำหนดโทษก็ตาม เช่น การวินิจฉัยว่าจะระงับการลงโทษให้หรือไม่ เป็นต้น ยิ่งการนำมัดมีส่วนสำคัญในการบังคับตามกฎหมายอาญามากยิ่งขึ้น ความแตกต่างระหว่างมาตรการการลงโทษ อบรม และวิธีการเพื่อความปลอดภัย (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 39) ก็ยิ่งน้อยลงเพียงนั้น ยิ่งกว่านั้นมาตรการอบรมหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยโดยแท้ เป็นผลร้ายแก่ผู้กระทำความผิดหรือผู้ถูกใช้บังคับอยู่ในตัวจึงมีความหมายในการยับยั้งมิให้ผู้กระทำความผิดไปกระทำความผิดอีก เช่นเดียวกับการลงโทษอยู่ด้วย

2.2.2 โทษตามประมวลกฎหมายอาญา

สำหรับในประเทศไทยนั้น ปัจจุบัน ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 บัญญัติว่า โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิด มีดังนี้

- 1) ประหารชีวิต
- 2) จำคุก
- 3) กักขัง
- 4) ปรับ
- 5) ริบทรัพย์สิน

2.2.3 การลงโทษผู้กระทำความผิดซ้ำ

บทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาซึ่งให้อยู่ในประเทศไทยขณะนี้ มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำความผิดอีกหรือการกระทำความผิดซ้ำของผู้ที่เคยกระทำความผิดมาแล้วเช่นกัน แต่มุ่งที่จะให้เพิ่มโทษต่อผู้ที่ได้กระทำความผิดซ้ำให้หนักขึ้นไปกว่าที่จะได้รับจริงจากคำพิพากษา โดยถือเสมือนว่าผู้กระทำความผิดไม่เช็ดนลาบจากการที่ได้รับการลงโทษมาแล้ว ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 มาตรา 92 บัญญัติว่า “ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ถิ่นและได้กระทำความผิดใดๆ อีก ในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่กึ่งปี ภายในเวลา 5 ปี นับแต่วันพ้นโทษกึ่งปี หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุก ก็ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นหนึ่งในสามของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง”

ส่วนโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 มาตรา 12 ข้อ (4) ให้อยู่เขตที่อันมีกำหนด กับข้อ (6) เรียกประกันทัณฑ์บนนั้น ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2499 ไม่ถือว่าเป็นโทษอีกต่อไป แต่เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยต่อที่บัญญัติไว้ในมาตรา 39 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

2.2.4 วัตถุประสงค์ของการลงโทษ

อาภา ภมรบุตร (2517) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการลงโทษไว้ว่า การลงโทษสถานหนักในสมัยโบราณ เช่น การตัดเท้า ตัดมือ การลักที่หน้าผาก ที่มีมือเท้า ย่อมทำให้ผู้ถูกลงโทษต้องรับโทษติดตัวไปตลอดชีวิต ทำให้คนนั้นหมดความอาย ไม่มีเกียรติและศักดิ์ศรี และง่ายต่อการกระทำความผิดซ้ำอีก ยังเป็นการกระทำอย่างทารุณโหดร้าย นำหว่าดกั่ว และปาเถื่อน จึงมีความเห็นว่า การลงโทษเช่นนี้ไม่มีประโยชน์เพราะขาดการปฏิรูปการอบรมแก้ไข (Reformation of Correction) ให้คนที่กระทำความผิดกลับตัวเป็นพลเมืองดี และยังขาดหลักฟื้นฟู การบำรุงส่งเสริม (Rehabilitation) ให้คนที่ประพฤติผิดกลับเข้าสู่สังคมเดิมได้อีก

เบคคาเรีย (อ้างถึงในประคนธ์ พันธุชาติกุล, 2522: 50-51) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการลงโทษไว้ว่า “การประกอบอาชญากรรมนั้นเป็นการประทุษร้ายต่อสังคม สังคมควรจะได้ทำการป้องกันเสีย การที่สังคมจะป้องกันอาชญากรรมนั้นก็ไม่มีวิธีการอื่นใดดีกว่าการลงโทษ แต่การลงโทษ

นั้นเป็นการกระทำเพื่อให้เขารู้สึกสำนึกและกลับตัวเป็นคนดี ไม่ใช่ลงโทษเพื่อความพยายาบาทมาตราร้ายของสังคม หรือทดแทนสิ่งที่สูญเสียไปเหล่านี้ เป็นต้น" ซึ่งความคิดเห็นของเบคคาเรียนี้ได้ปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญาของฝรั่งเศส ปี ค.ศ.1791 ซึ่งกฎหมายฉบับนี้มีอิทธิพลต่อการปรับปรุงปฏิรูปกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาทั่วทั้งยุโรป โดยเฉพาะออสเตรเลีย อิตาลี อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา

ประธาน วัฒนวาณิชย์ (2520: 147) กล่าวว่า ระบบความยุติธรรมทางอาญาในสังคมที่มีความเป็นระเบียบแห่งใดก็ตาม จะต้องมีความมาตรฐานในการควบคุมความประพฤติของสมาชิกในสังคมที่จำเป็นไว้สำหรับการคุ้มครองบุคคลและสังคมนั้น ระบบความยุติธรรมจึงดำเนินไปโดยการจับกุม การฟ้องร้องดำเนินคดี การพิพากษาลงโทษต่อสมาชิกในสังคมที่ประพฤติละเมิดกฎหมาย ได้ตราขึ้นไว้โดยมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน นอกเหนือจากความคิดในเรื่องการแก้แค้น ทดแทน 3 ประการ คือ

1. เป็นการนำบุคคลที่เป็นภัยออกจากสังคม
2. เป็นการขยับยั้งบุคคลอื่นมิให้เขาเยี่ยงอย่าง
3. เป็นการเปิดโอกาสให้แก่สังคมแก้ไขบุคคลที่ละเมิดกฎหมาย ให้กลับตนเป็นคนดี

สิ่งสำคัญที่ทำให้ระบบความยุติธรรมทางอาญาในประเทศใดประเทศหนึ่ง ผิดแผกแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ได้แก่ การคุ้มครองสิทธิของบุคคลในกระบวนการยุติธรรม การวินิจฉัยความผิด และการลงโทษผู้กระทำความผิด

อรัญ สุวรรณบุปผา (2518: 139-144) ได้แบ่งวัตถุประสงค์ของการลงโทษออกเป็น 6 ประการ ไว้ดังนี้

1. เพื่อขยับยั้งการกระทำความผิด (Deterrent) การลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดมีวัตถุประสงค์ที่น่าจะเห็นได้ชัด คือ เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ผู้อื่นเอาเยี่ยงอย่าง และไม่กระทำผิด เช่นนั้นอีก วัตถุประสงค์ในประเด็นนี้เรียกว่า "การขยับยั้งโดยทั่วๆ ไป" (general deterrent) การใช้วิธีการลงโทษต่างๆ เหล่านี้เกี่ยวข้องกับหลักธรรมชาติที่ว่า มนุษย์ปรารถนาที่จะได้รับความสุขสบาย และหลีกเลี่ยงความทุกข์ทรมาน ฉะนั้นการลงโทษจึงก่อให้เกิดการขยับยั้งอีกประเภทหนึ่ง เรียกว่า "การขยับยั้งพิเศษ" (special deterrent) กล่าวคือ เป็นการลงโทษเพื่อให้เป็นบทเรียนให้ผู้กระทำความผิดรู้สำนึกผิด และซัดหาลาบไม่ทำผิดอีกในอนาคต ซึ่งการขยับยั้งประเภทนี้เป็นการเพ่งเล็งหรือเจาะจงตัวผู้กระทำความผิดเพื่อให้เกิดความกลัวต่อโทษทัณฑ์ไม่กล้าที่จะกระทำความผิดอีกในอนาคตต่อไป

2. เพื่อเป็นการแก้แค้น (Retribution) ในสมัยโบราณ เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ตัวเจ้าทุกข์เองหรือญาติพี่น้องมักจะถือสิทธิตอบแทนแก้แค้นแก่ฝ่ายตรงข้าม ถึงขนาดที่ว่า "ตาต่อตา ฟันต่อฟัน" แต่เมื่อมนุษย์ได้รู้จักการอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนหรือสังคมย่อยๆ ได้มอบอำนาจการลงโทษให้แก่ผู้นำหรือหัวหน้ากลุ่ม ต่อมาเมื่อมนุษย์มีความเจริญทางวัฒนธรรมและสติปัญญา จึงเกิดมีระเบียบแบบแผนและกฎเกณฑ์ต่างๆ หรือกฎหมายขึ้นใช้บังคับแก่สมาชิกในสังคม อย่างไรก็ตาม ได้เป็นที่ยอมรับว่าสังคมในปัจจุบันยังคงมีแรงกระตุ้นเตือนในการที่จะแก้แค้นแก่ผู้ที่กระทำความผิด การมีบทลงโทษต่างๆ จึงเป็นการเปิดโอกาสให้แก่ชุมชนได้แก้แค้นผู้กระทำความผิดโดยผ่านทางกฎหมาย

3. เพื่อเป็นการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม (Removal from Society) การใช้โทษประหารชีวิต โทษจำคุก หรือโทษกักขัง ถือว่าเป็นการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งโทษประหารชีวิตและโทษจำคุกตลอดชีวิต

4. เพื่อเป็นการแก้ไขผู้กระทำความผิด (Corrections) ความเจริญทางด้านวัฒนธรรมของสังคม ทำให้มนุษย์เห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน หลักศีลธรรมและมนุษยธรรมจึงเป็นที่ยึดถือของมนุษย์ นโยบายของการลงโทษจึงออกเป็นกฎหมาย เป็นการจำกัดสิทธิของเจ้าทุกข์ มิให้กระทำการตอบแทนแก้แค้นต่อผู้กระทำความผิดจนเกินลาเหตุ พร้อมกันนั้นก็พยายามหาทางแก้ไขผู้กระทำความผิดให้กลับตนเป็นพลเมืองดี แนวปรัชญาดังกล่าวจึงก่อให้เกิดวิธีการต่างๆ แก่ผู้ต้องขังหรือนักโทษ เช่น การฝึกฝนวิชาชีพ ให้การศึกษา และให้การบำบัดทางการแพทย์ และจิตวิทยา

5. เพื่อเป็นการป้องกันอาชญากรรม (Prevention of Crimes) การลงโทษเพื่อเป็นการป้องกันอาชญากรรม อาจพิจารณาได้ 2 ประเด็น คือ ประเด็นแรก เป็นการจับตัวผู้กระทำความผิดมาควบคุมและลงโทษ เพื่อไม่ให้มีโอกาสได้กระทำความผิดอีก เพื่อให้เข็ดหลาบ ไม่ให้ผู้อื่นเอาเยี่ยงอย่าง ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของการยับยั้งดังได้กล่าวมาแล้ว ในประการที่สอง หมายถึง การป้องกันบุคคลที่กระทำความผิดไม่ให้ประกอบอาชญากรรมซ้ำสองอีก โดยวิธีการแก้ไขผู้กระทำความผิดให้กลับตนเป็นพลเมืองดี

อุททิศ แลนโกศิก (อ้างถึงในประมวล ภาควิศว 2531: 20) ได้กล่าวถึงทฤษฎีว่าด้วยการลงโทษ โดยแบ่งออกเป็น 3 ประการ ซึ่งในรายละเอียดก็คล้ายคลึงกับที่ได้กล่าวมาแล้ว คือ

1. ลงโทษเพื่อเป็นการทดแทน (Retribution)
2. ลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่ (Deterrence)
3. ลงโทษเพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไข (Reformation)

โดยสรุปแล้ว จากแนวความคิดทางอาชญาวิทยาต่างๆ นี้เองทำให้เกิดทฤษฎีการลงโทษ เพื่อปรับปรุงแก้ไขหรือดัดนิสัย เป็นทฤษฎีใหม่ที่มีวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อปรับปรุงแก้ไขไม่ให้ ผู้กระทำความผิด กระทำความผิดซ้ำอีก การลงโทษไม่ได้มุ่งหมายแต่จะทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับการปฏิบัติตอบแทนที่เป็นผลร้าย จึงอาจไม่มีการลงโทษเลย เพื่อเปิดโอกาสให้เขาได้กลับตัวกลับใจ ด้วยวิธีการทางอาชญาวิทยาต่างๆ ซึ่งอยู่ในกฎหมายอาญาด้วย เช่น การรอกการลงโทษ หรือรอกการกำหนดโทษ หรือการคุมประพฤติ เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังหรือส่งตัวเด็กที่กระทำความผิดไปอบรมทางด้านทัณฑวิทยา เป็นต้น ซึ่งมีการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่ดี มีการอบรมศีลธรรม จรรยา และให้การศึกษา ให้สามารถประกอบอาชีพได้เมื่อพ้นโทษไปแล้ว

ชาตรี ศรีนวนนิต (2502: 85) ได้วิเคราะห์เงื่อนไขต่างๆ ที่มีผลทำให้ผู้ที่เคยได้รับโทษ จำคุกสำนึกในความผิดและกลับตนเป็นคนดีได้ ดังนี้

1. เขาถูกจับตัวมาพิจารณาลงโทษในเวลาไม่ห่างจากเวลาที่กระทำความผิดมากเกินไปนัก เพราะถ้าห่างเกินไปแทนที่เขาจะรู้สึกผิด เขากลับจะคิดว่าเป็นความโง่งของเขาเองที่หลบหนีเจ้าหน้าที่ไม่ทัน

2. การกระทำความผิดของเขานั้นเป็นครั้งแรก เขายังไม่ทันได้รับผลอันเป็นที่พอใจจากการกระทำความผิดของเขาเลย เพราะทำเป็นครั้งที่ 2-3 หรือต่อๆ ไปแล้ว อาจจะมีรู้สึกประทับใจ (Impression) จากสภาพผลที่เกิดจากการกระทำความผิดของเขา และเกิดความเคยชินขึ้น จนเกิดความรู้สึกว่า การกระทำของเขานั้นไม่ใช่เป็นความชั่วร้ายแต่อย่างใด

3. โทษจำคุกของเขามีระยะเวลาสั้นเกินควร จนกระทั่งทำลายความตั้งใจดีของเขาที่จะกลับตนเป็นคนดีเสียหมด และเกิดความท้ออาลัยและสิ้นหวังในชีวิตแล้ว

4. จะได้รับความช่วยเหลือให้มีโอกาสได้ประพฤติตนเป็นพลเมืองดี ตลอดระยะเวลาที่อยู่ในคุก และภายหลังที่ได้รับการปลดปล่อย

แต่เงื่อนไขทั้ง 4 ประการนี้ เป็นการยากที่จะสำเร็จได้ในสถานการณ์ของระบบความยุติธรรมในปัจจุบัน เพราะฉะนั้น จึงปรากฏว่านักโทษที่พ้นโทษออกมานั้นมักจะเลวลง (degrade) กว่าเมื่อตอนเขาเข้าคุก และการกระทำความผิดซ้ำ (Recidivism) ก็มีมากเสมอ

2.2.5 ผลของการลงโทษจำคุก

Fox (1978: 82-83) กล่าวว่า เรือนจำ เป็นสถานที่เข้ามามีบทบาทในขบวนการยุติธรรมที่เก่าแก่ที่สุดเท่าที่เคยมีกระบวนการยุติธรรมเกิดขึ้นมา แต่วิธีการในการแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดภายในเรือนจำถูกทอดทิ้งจากนโยบายของเรือนจำโดยตลอด แต่ในระยะหลังต่อมาเรือนจำก็ได้เป็นสถาบันที่ให้การอบรมแก้ไขผู้กระทำความผิดให้กลับตนเป็นพลเมืองดีมากขึ้น

ชาตรี ศรีนวลนิต (2502: 82-95) ได้ศึกษาผลของการลงโทษจำคุก ไว้ในแง่มุมต่างๆ มากมาย ดังต่อไปนี้ คือ

1. ผลต่อผู้ถูกลงโทษเอง โดยได้แบ่งออกเป็น

1.1 ผลเกี่ยวกับร่างกายของผู้ถูกลงโทษจำคุก คือ จะทำให้ร่างกายอ่อนแอลง และขณะเดียวกันก็จะทำให้สมรรถภาพของร่างกายของผู้นั้นลดลงด้วย

1.2 ผลเกี่ยวกับจิตใจของผู้ถูกลงโทษจำคุก ผู้ที่ถูกลงโทษจำคุกจะทำให้เขามีสภาพจิตใจผันแปรไป คือ จะเป็นคนที่มีอารมณ์หงุดหงิด โกรธง่าย ตัดสินใจง่าย ซึ่งจะยังผลให้มีการกระทำความผิดซ้ำเกิดขึ้น

1.3 ผลเกี่ยวกับครอบครัวของผู้ถูกลงโทษจำคุก โดยที่ผู้ต้องโทษบางคนเป็นผู้ที่มีครอบครัวหรือมีบุตรแล้ว ไม่ว่าหญิงหรือชายจะต้องมีผลทำให้ครอบครัวของเขาต้องแตกสลาย บุตรก็จะขาดความอบอุ่น ขาดการอบรมเลี้ยงดูที่ดี และอาจกลายเป็นอาชญากรในภายหลัง

2. ผลทางด้านอื่น ๆ อันได้แก่

2.1 ผลในทางเศรษฐกิจ

2.2 ผลในการป้องกันสังคมหรือรักษาความสงบเรียบร้อย

2.3 ผลในการปกครอง

2.4 ผลในทางความรู้สึกของประชาชน

2.5 ผลในทางศีลธรรม เป็นต้น

สำหรับผลของการลงโทษจำคุก ประการสุดท้ายที่สำคัญ คือ

3. การกระทำคามผิดซ้ำ ซึ่งชาติ ศรีนวนัด ได้กล่าวไว้ว่า เมื่อกล่าวถึง วิธีจัดการ แก่ผู้กระทำความผิดด้วยการลงโทษจำคุก ดังที่ปฏิบัติกันอยู่ตลอดมาจนถึงปัจจุบันนี้ต่างก็ยอมรับ ว่าทุกประเทศได้ประสบกับความล้มเหลว กล่าวคือ โทษจำคุกไม่สามารถจะทำให้ผู้กระทำความ ผิดเข็ดหลาบได้ มีหน้าซ้ำกลับจะทำให้เป็นอาชญากรมากยิ่งขึ้น จนถึงกับมีผู้กล่าวว่า “เรือนจำเป็น แหล่งเพาะอาชญากร” เพราะฉะนั้นในปัจจุบันจึงได้พยายามปรับปรุงบรรยากาศในเรือนจำให้มี ความสะดวกสบายมากขึ้น เช่น มีกิจการในการให้ความรื่นเริงต่างๆ เป็นต้น

ดังนั้น จึงเป็นเรื่องที่นำใจความสนใจอย่างมากเกี่ยวกับการที่บุคคลกระทำความผิด เข้ามาสู่กระบวนการยุติธรรมได้รับโทษจำคุกในเรือนจำหรือทัณฑสถานในระยะเวลาหนึ่ง โดยในช่วง ระยะเวลาที่ได้รับบำบัดแก้ไขฟื้นฟูทางด้านจิตใจ ได้รับการศึกษา ตลอดจนได้รับการฝึกหัดอาชีพ จากกรมราชทัณฑ์หลังจากพ้นโทษแล้วบุคคลเหล่านี้ไม่สามารถดำเนินชีวิตอย่างปกติสุขในสังคมได้ แต่ข้อเท็จจริงแล้วยังมีผู้ต้องขังอีกจำนวนไม่น้อยต้องหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำขึ้นมาอีก แม้แต่ใน ประเทศสหรัฐอเมริกาที่ประสบกับปัญหาที่ว่าเด็กที่กระทำผิดและได้รับการคุมประพฤติหรือได้รับการ ฝึกฝนจากสถานฝึกและอบรมต่างๆ เป็นอย่างดีแล้ว เด็กเหล่านั้นกลับมาก่อทำผิดซ้ำอีก (Dovid C. Twain, 1961: 77-79) หรือแม้แต่ในหมู่นักโทษผู้ใหญ่ที่ได้รับการฟื้นฟู (Rehabilitation) โดยการ ส่งเสริมการศึกษา ฝึกฝนอาชีพ การรักษาโดยจิตแพทย์ และโดยวิธีการอื่นๆ อย่างดีแล้วก็ยังกลับมา กระทำผิดซ้ำอีกเช่นกัน (Robert Martinson, 1976: 40)

2.3 ผู้หญิงกับการกระทำผิด

การกระทำผิด หรือการก่ออาชญากรรมของผู้หญิงเป็นเรื่องที่ไม่ค่อยได้รับความสนใจ มากนัก การศึกษาและการวิจัยในเรื่องดังกล่าวจึงไม่ค่อยปรากฏให้เห็น แต่ก็มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับการ กระทำผิดของผู้หญิงอยู่บ้าง ดังนี้

Lombroso (1920: 105-151) ได้ทำการศึกษาเชิงชีวภาพของผู้หญิงเป็นหลักในการ อธิบายการกระทำความผิดของผู้หญิง จากการศึกษาเรื่อง "The Female Offender" โดยเขาได้ ตั้งสมมติฐานไว้ว่าอาชญากรจะต้องเป็นบุคคลที่มีลักษณะผิดปกติในลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพ ซึ่งได้รับการละดมมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน เขาได้ศึกษาเปรียบเทียบกะโหลกศีรษะ และผิวหนัง ซึ่งมึลักษณะผิดปกติธรรมดา ความสูงและลักษณะอื่นๆ ของกลุ่มอาชญากรและผู้หญิงที่เป็นโสเภณี กับผู้หญิงที่ปกติ จากผลการศึกษาดังกล่าวได้ตอบข้อสมมติฐานของเขา กล่าวคือ ผู้หญิงที่กระทำผิด

จะมีลักษณะในเชิงชีวภาพแตกต่างจากผู้หญิงที่ปกติจริงๆ นอกจากนี้ยังพบอีกว่าผู้หญิงที่กระทำผิด จะมีลักษณะเป็นคนเฉยเมยหรือเย็นชา และเป็นคนอนุรักษ์นิยม

Lombroso เห็นว่า ผู้หญิงโดยทั่วไปจะอยู่ในฐานะที่ต่ำต้อยกว่าผู้ชาย เหมือนกับบุคคลที่อยู่ในวรรณะต่ำ จำต้องมีความอดทนหรือจำนนต่อความเจ็บปวดทั้งทางกายและทางใจมากกว่าผู้ชาย และยังอธิบายต่ออีกว่าผู้หญิงเป็นเพศที่มีลักษณะหลายอย่างเหมือนเด็ก เช่น ลักษณะการชอบแก้แค้น อัจฉาริษา ชี้นิ่ง ซึ่งลักษณะเหล่านี้ทำให้ผู้หญิงมีโอกากระทำผิดหรือก่ออาชญากรรม แต่โดยปกติลักษณะเหล่านี้จะไม่ก่อให้เกิดปัญหาเนื่องจากผู้หญิงมีธรรมชาติดั้งเดิมอันได้แก่ ลักษณะของความเป็นคนจริงจัง ความเป็นเพศแม่ที่มีความอ่อนโยน ความเย็นชาในทางเพศ (ความสงบในเรื่องเพศ) ความอ่อนแอทางสรีระ ซึ่งทำให้ไม่สามารถพัฒนาได้ในทางสติปัญญา ผู้หญิงที่กระทำผิดจึงมีสาเหตุมาจากความขาดสติปัญญาและมีอารมณ์ที่ลุ่มหลงส่วนผู้หญิงที่ไม่ได้กระทำผิดหรือผู้หญิงปกติเป็นเพราะยังคงมีธรรมชาติที่ดั้งเดิมของความเป็นผู้หญิงอยู่

Freud (อ้างถึงใน Simon, 1975: 2-3) อธิบายการกระทำผิดของผู้หญิงโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานทางชีวภาพที่เป็นธรรมชาติของผู้หญิง โดยเชื่อว่ากายภาพเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมต่างๆ ของผู้หญิง โดยได้เน้นถึงการที่ผู้หญิงมีอวัยวะเพศแตกต่างจากผู้ชายและอวัยวะเพศของผู้หญิงนั้นมีลักษณะทางกายภาพที่เป็นรองกว่าชาย ทำให้ผู้หญิงเกิดความรู้สึกเหมือนถูกล่วงโทษและได้รับความเจ็บปวด ซึ่งเขาเชื่อว่าเป็นสาเหตุให้ผู้หญิงเติบโตอย่างมีจิตใจที่อัจฉาริษา และมีความคิดแก้แค้นอยู่ในตัว และผู้หญิงพยายามหาสิ่งทดแทนโดยการเสริมแต่งความงามทางรูปร่างหน้าตา ผู้ชายสามารถแยกความต้องการของตนเองกับความต้องการทางสังคมออกอย่างชัดเจน แต่ผู้หญิงไม่มีความสามารถทำเช่นนั้นได้เพราะผู้หญิงไม่มีความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

ตามแนวความคิดดังกล่าว Freud จึงได้อธิบายว่า ผู้หญิงที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนก็สืบเนื่องจากการที่ผู้หญิงมีความพยายามที่จะแสดงบทบาทของความเป็นชายเพื่อลดความรู้สึกด้อยของตนเอง พฤติกรรมของผู้หญิงจึงถูกแสดงออกอย่างก้าวร้าว และพยายามแสดงถึงความต้องการที่จะมีองคชาติซึ่งเป็นความพยายามที่เป็นไปไม่ได้ในธรรมชาติทางด้านกายภาพ เขาจึงได้เสนอวิธีการแก้ไขว่าควรแก้ไขโดยการปรับบทบาททางเพศของสตรี

Simon (1975: 1) ศึกษาเกี่ยวกับการกระทำผิดของผู้หญิงในเรื่อง Woman and Crime โดยตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับอัตราการกระทำผิดของผู้หญิงที่เพิ่มสูงขึ้นว่า เนื่องมาจากผู้หญิงมีอิสระมากขึ้นจากพันธะในครอบครัว และเข้ามามีบทบาทในการทำงานนอกบ้านมากขึ้น ทำให้มีโอกาสใกล้ชิดกับอาชญากรรมประเภทต่างๆ มากขึ้นกว่าในอดีต และอธิบายเพิ่มเติมว่า การเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างสังคมและเศรษฐกิจที่ตั้งผู้หญิงเข้าสู่ตลาดแรงงานเป็นตัวการสำคัญที่มีอิทธิพลผลักดัน

ให้ผู้หญิงก่ออาชญากรรม คือ การที่ผู้หญิงออกมาทำงานนอกบ้าน ทำให้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมมากขึ้นในทุกประเทศ นอกจากนั้นการที่ผู้หญิงมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในตลาดแรงงานนั้น ทำให้ผู้หญิงได้รับการศึกษาและการฝึกฝน อบรมความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ รวมทั้งได้เรียนรู้อารมณ์ต่างๆ เช่น ความคับข้องใจ ได้รู้สึกถึงการตกเป็นเหยื่อและสภาพเสียเปรียบ และสิ่งเหล่านี้เองที่เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้หญิงก่ออาชญากรรมรุนแรงต่างๆ

ในด้านการศึกษาเกี่ยวกับการกระทำผิดของผู้หญิงในประเทศไทยนั้น ก็มีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้ ดังนี้

ศศิธร แสงพงคานนท์ (2520) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาภูมิหลังของนักโทษหญิงในทัณฑสถานลาดยาว เป็นการศึกษาอย่างกว้างๆ ถึงภูมิหลังของผู้ต้องขังโดยไม่แยกว่าถูกต้องขังด้วยคดีใด หรือถูกตัดสินจำคุกเป็นเวลาเท่าใด จากการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังส่วนมากมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพฯ มีอายุระหว่าง 20-25 ปี การศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษา บิดามารดาประกอบอาชีพค้าขายและรับจ้าง ในส่วนบุคลิกภาพนั้นจะมีทั้งลักษณะเก็บตัวและชอบเที่ยวเตร่หาความสำราญ เมื่อมีปัญหามักแก้ไขด้วยตนเอง สาเหตุของการกระทำผิดนั้นเนื่องมาจากปัญหาครอบครัว ปัญหาการเงิน และอารมณ์ชั่ววูบ นอกจากนั้นยังพบว่าผู้ต้องขังบางส่วนเคยมีประวัติการติดยาเสพติดมาก่อน และมีประวัติการต้องโทษของคนในครอบครัวมาแล้ว และตัวผู้ต้องขังบางส่วนเองก็เคยกระทำผิดมาก่อนที่จะถูกต้องโทษครั้งนี้ด้วย

นวลจันทร์ ทศนชัยกุล (2529) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการกระทำผิดของหญิง ผลการวิจัยพบว่า ผู้ต้องขังหญิงส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26-30 ปี มีการศึกษาค่ำ คือ จบการศึกษาไม่เกินชั้นประถมสี่ สถานภาพสมรสและมีบุตรจำนวน 3 คน ขึ้นไป อาศัยอยู่ในเขตตำบลและหมู่บ้าน โดยทำงานนอกบ้านจำนวนใกล้เคียงกับการทำงานตามหน้าที่และบทบาทของแม่บ้าน และเป็นผู้ที่มีรายได้ไม่แน่นอน

พิศาล มุขแจ้ง (2530) ได้ศึกษาวิเคราะห์สาเหตุการกระทำผิดของผู้ต้องขังหญิงในทัณฑสถานหญิง กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ต้องขังหญิงที่มีระดับการศึกษาค่ำ ชอบดื่มสุรา และชอบเที่ยวเตร่ในเวลากลางคืนจะกระทำผิดรุนแรงกว่าผู้ต้องขังที่มีระดับการศึกษาสูง ไม่ชอบดื่มสุรา และไม่เที่ยวเตร่ในเวลากลางคืน

จารุวรรณ ศรีเมืองวัฒนา (2536) ได้ศึกษาถึงสาเหตุการกระทำผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกายของผู้ต้องขังหญิงในทัณฑสถานหญิง กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ขณะกระทำผิดนั้นผู้ต้องขังหญิงมีอายุไม่เกิน 30 ปี จบการศึกษาเพียงชั้นประถมศึกษา สมรสแล้ว มีรายได้เดือนละประมาณ 3,000 บาทขึ้นไป อาศัยอยู่บริเวณสวนไร่นาหมู่บ้าน มีความคุ้นเคยกับผู้เสียหายหรือ

เหยื่อ และไม่เคยมีประวัติกระทำความผิดมาก่อน ส่วนสาเหตุการกระทำความผิดนั้นส่วนใหญ่เกิดจากการบันดาลโทสะ การถูกข่มเหงรังแก ดุนมีนเหยียดหยาม และความคับแค้นใจที่มีต่อผู้เสียหายหรือเหยื่อ โดยจะกระทำผิดเพียงลำพังคนเดียว การกระทำผิดเกิดขึ้นภายในที่พักอาศัย ในเวลากลางคืน ให้ป็นเป็นอาวุธ และไม่ได้มีการไตร่ตรองไว้ก่อน

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Siegel (1963) ได้ศึกษาเรื่อง Delinquent Boys โดยศึกษาความมีอารมณ์อ่อนไหวและการปรับปรุงบุคลิกภาพในเด็กผู้ชายที่กระทำผิด เขาได้ศึกษาบุคลิกภาพของเด็กที่นำไปสู่การกระทำผิดซ้ำ โดยศึกษาจากเด็กผิวขาวในสหรัฐอเมริกาที่ได้กระทำผิด จากการศึกษาพบว่า ความมีอารมณ์อ่อนไหวมากเกินไปของเด็กเหล่านี้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการกระทำผิดซ้ำ นอกจากนั้น องค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การไม่สนใจต่อสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบๆ ตัวของเด็ก และจากการศึกษายังชี้ให้เห็นอีกว่าเด็กผู้ชายที่มีอารมณ์อ่อนไหวเกินไป เด็กที่ขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง และมีความกังวลเกี่ยวกับการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมมีโอกาสที่จะกลับมากระทำผิดอีกภายหลังที่ได้รับการปลดปล่อยไปแล้วมากกว่าเด็กที่มีบุคลิกภาพตรงกันข้าม

Woldo และ Chiricos (1977) ได้ศึกษาในเรื่อง Work Release and Recidivism โดยศึกษาถึงการปลดปล่อยและกระทำผิดซ้ำจากนโยบายของสังคมต่องานปลดปล่อย ผลการศึกษาสรุปได้ว่า สาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักโทษวนกลับมากระทำผิดซ้ำอีก เนื่องจากสังคมไม่มีมาตรการที่เหมาะสมมาแก้ไขผู้กระทำผิดก่อนที่จะได้รับการปลดปล่อย ทั้งที่งานปลดปล่อยเป็นเรื่องที่สำคัญต่อการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของนักโทษ และจากการศึกษาในครั้งนี้ทำให้พบว่า นโยบายทางด้านการปลดปล่อยของสหรัฐอเมริกาในช่วงนั้นได้ถูกละเลยเป็นอันมาก

คณะอนุกรรมการวางแผนพัฒนาความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินและสวัสดิการสังคม (2524) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสาเหตุและปริมาณของการกระทำความผิดซ้ำ พบว่า สาเหตุการกระทำความผิดซ้ำส่วนใหญ่เกิดขึ้นสืบเนื่องจากอารมณ์ที่มีความกดดันทางจิตใจ และเกิดจากโครงสร้างทางสังคม คือ สังคมไม่ยอมรับ ไม่ให้อีกโอกาสอยู่ในสังคมภายหลังจากการพ้นโทษ ซึ่งมีจำนวนมากถึงร้อยละ 93.57 นอกจากนั้นมีสาเหตุมาจากโอกาสและสิ่งแวดล้อมอำนวย โดยเฉพาะเกิดจากสภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจ เกิดจากกฎหมายมีบทลงโทษไม่เหมาะสม และเกิดจากความผิดปกติทางร่างกาย โดยเฉพาะเป็นสันดานของอาชญากรเองมากน้อยตามลำดับ

โลกา วุฒิกุลชัยและคณะ (2524) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การกระทำผิดซ้ำของผู้ได้รับการปลดปล่อยจากการพระราชทานอภัยโทษหมู่ ปี 2522-2523 โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มผู้กระทำผิดซ้ำ ภายหลังจากได้รับการปลดปล่อยจากการพระราชทานอภัยโทษหมู่ ปี พ.ศ. 2522 จำนวน 139 ราย และกลุ่มผู้กระทำผิดครั้งแรกจำนวนลองเท่าของผู้กระทำผิดซ้ำ ผลการวิจัยพบว่า ผู้กระทำความผิดซ้ำส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีปัญหาทางด้านอารมณ์ โดยทั่วไปเป็นคนอ่อนไหว ซึ่งมีผลเนื่องมาตั้งแต่วัยเด็กก็คือ ขาดความรักความอบอุ่น ความเอาใจใส่จากครอบครัว ไม่มีโอกาสอยู่ใกล้ชิดบิดามารดาทำให้เติบโตขึ้นมาเป็นผู้ที่ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่เป็นตัวของตัวเอง ง่ายต่อการชักจูงไปในทางที่ผิด ประกอบกับการที่ไม่มีโอกาสได้ศึกษา การศึกษาดำ ไม่มีความขยันขังจึงไม่สามารถประกอบอาชีพถาวรได้ ดังจะเห็นได้จากรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 1,000 บาท เฉลี่ยแล้ววันหนึ่งๆ ประมาณ 34 บาท ซึ่งยังต่ำกว่าค่าแรงขั้นต่ำที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดในกรุงเทพมหานคร 64 บาท นอกจากนี้ข้อมูลยังชี้ชัดให้เห็นว่านอกจากรายได้จะต่ำแล้ว ส่วนใหญ่ยังต้องมีภาระเลี้ยงดูผู้อื่นมากกว่า 2 คนขึ้นไป ทั้งยังเป็นผู้ที่มีอุปนิสัยชอบเที่ยวเตร่ เล่นการพนัน ชอบสิ่งเสพติดทำให้รายได้ที่หาได้น้อยอยู่แล้วไม่พอจึงต้องกระทำความผิด จากการศึกษาพบว่าความผิดส่วนใหญ่ที่ผู้กระทำความผิดซ้ำกระทำก็คือ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ระยะเวลาต้องโทษส่วนใหญ่จะมีระยะเวลาไม่เกิน 3 ปี แสดงให้เห็นว่า เป็นความผิดไม่ร้ายแรงนัก ส่วนผู้กระทำความผิดครั้งแรกนั้น ส่วนใหญ่โทษที่ได้รับตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป ถึง 20 ปี แสดงให้เห็นว่าเป็นโทษหนัก จากการศึกษาพบว่า ฐานความผิดของผู้กระทำความผิดครั้งแรกเกี่ยวข้องกับชีวิตและร่างกาย เมื่อพิจารณาด้านครอบครัว เช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดซ้ำคือ ไม่มีโอกาสใกล้ชิดกับบิดามารดาทำให้เป็นเด็กขาดความรักความอบอุ่น ประกอบกับโครงสร้างทางบุคลิกภาพจิตใจเข้มแข็งกว่ากลุ่มแรกจึงแสดงออกทางก้าวร้าวรุนแรง มีนิสัยใจร้อน และยิ่งไปกว่านั้นผู้กระทำผิดครั้งแรกส่วนใหญ่ยังเชื่อว่าคุกเป็นเสมือนวิทยาลัยชีวิต ตัดคุกกั๊งที่ค้องหาประสบการณ์ใหม่ ๆ จึงทำให้เห็นได้ว่าโอกาสที่ผู้กระทำผิดครั้งแรกจะกระทำผิดซ้ำในอนาคตภายหลังจากปลดปล่อยจึงมีมาก

อัจฉราพรรณ เทศะปุระณะ (2525) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์สาเหตุการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ณ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง โดยศึกษาจากเด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำ อายุ 7-25 ปี จำนวน 180 ราย พบว่าเด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำ มีการศึกษาดำและมีบิดามารดาที่มีการศึกษาดำ อยู่ในลักษณะครอบครัวเดี่ยว มีพ่อ แม่ ลูก และมีบ้านพักอาศัยเป็นบ้านไม้เก่าอยู่ในแหล่งเสื่อมโทรม มีรายได้ครอบครัวในระดับต่ำ เคยถูกจับกุมมาแล้วเกินกว่า 3 ครั้ง สำหรับการศึกษาลักษณะโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่เป็น

สาเหตุการกระทำผิดซ้ำ พบว่าประวัติการจับกุมประเภทคดีของความผิดครั้งแรก ลักษณะโทษที่ศาลตัดสินใจความผิดครั้งแรก และระยะเวลาที่ศาลตัดสินในความผิดครั้งแรกมีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดซ้ำ นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กและเยาวชนที่มีแนวโน้มกระทำผิดซ้ำสูงขึ้น ประเภทคดีรุนแรงขึ้น ลักษณะโทษหนักขึ้น ระยะเวลาการฝึกอบรมสูงกว่าความผิดครั้งแรกมากกว่าเพศหญิง

วิระชัย กรานคำย (2526) ได้ศึกษาวิจัยในเรื่อง การกระทำ ความผิดซ้ำ โดยศึกษาจากผู้ต้องขังในเรือนจำกลางบางขวาง และผู้ต้องขังหญิงในทัณฑสถานหญิง กรุงเทพมหานคร ซึ่งกระทำผิดซ้ำทั้งสิ้น 200 ราย ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยภูมิหลัง และลักษณะทางประชากรที่มีผลกระทบต่อการกระทำ ความผิดซ้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ความใกล้ชิดศาสนา อายุ เพศ จำนวนบุตร และการศึกษา กล่าวคือ ผู้ที่มีการศึกษาสูง ผู้ที่ใกล้ชิดศาสนา และผู้ที่มีบุตรมาก จะกระทำ ความผิดซ้ำน้อย คือ มีความสัมพันธ์ในทางนิเสธต่อการกระทำ ความผิดซ้ำ ส่วนผู้ที่มีอายุมากจะกระทำ ความผิดซ้ำมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย และเพศหญิงจะกระทำ ความผิดซ้ำมากกว่าเพศชาย ในด้านปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อ การกระทำ ความผิดซ้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ภูมิฐานะ บริเวณที่อยู่อาศัย และระยะเวลาซึ่งอยู่ภายในเรือนจำครั้งแรก กล่าวคือ ผู้ที่มีภูมิฐานะอยู่ในกรุงเทพมหานครกระทำ ความผิดซ้ำมากกว่าผู้ที่มีภูมิฐานะอยู่ต่างจังหวัด ผู้ที่มีบริเวณที่อยู่อาศัยตามสลัมจะกระทำ ความผิดซ้ำน้อยที่สุด แต่ผู้ที่มีที่อยู่อาศัยบริเวณท้องไร่ นา ลาน จะกระทำ ความผิดซ้ำมากที่สุด และผู้ต้องโทษในเรือนจำครั้งแรกในระยะเวลาสั้นกระทำ ความผิดซ้ำมากกว่าผู้ต้องโทษในเรือนจำครั้งแรกในระยะเวลา นานกว่า ส่วนฐานความผิดครั้งแรก และระยะเวลาซึ่งพ้นโทษจากเรือนจำครั้งแรก ไม่มีผลกระทบต่อ การกระทำ ความผิดซ้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่อย่างใด

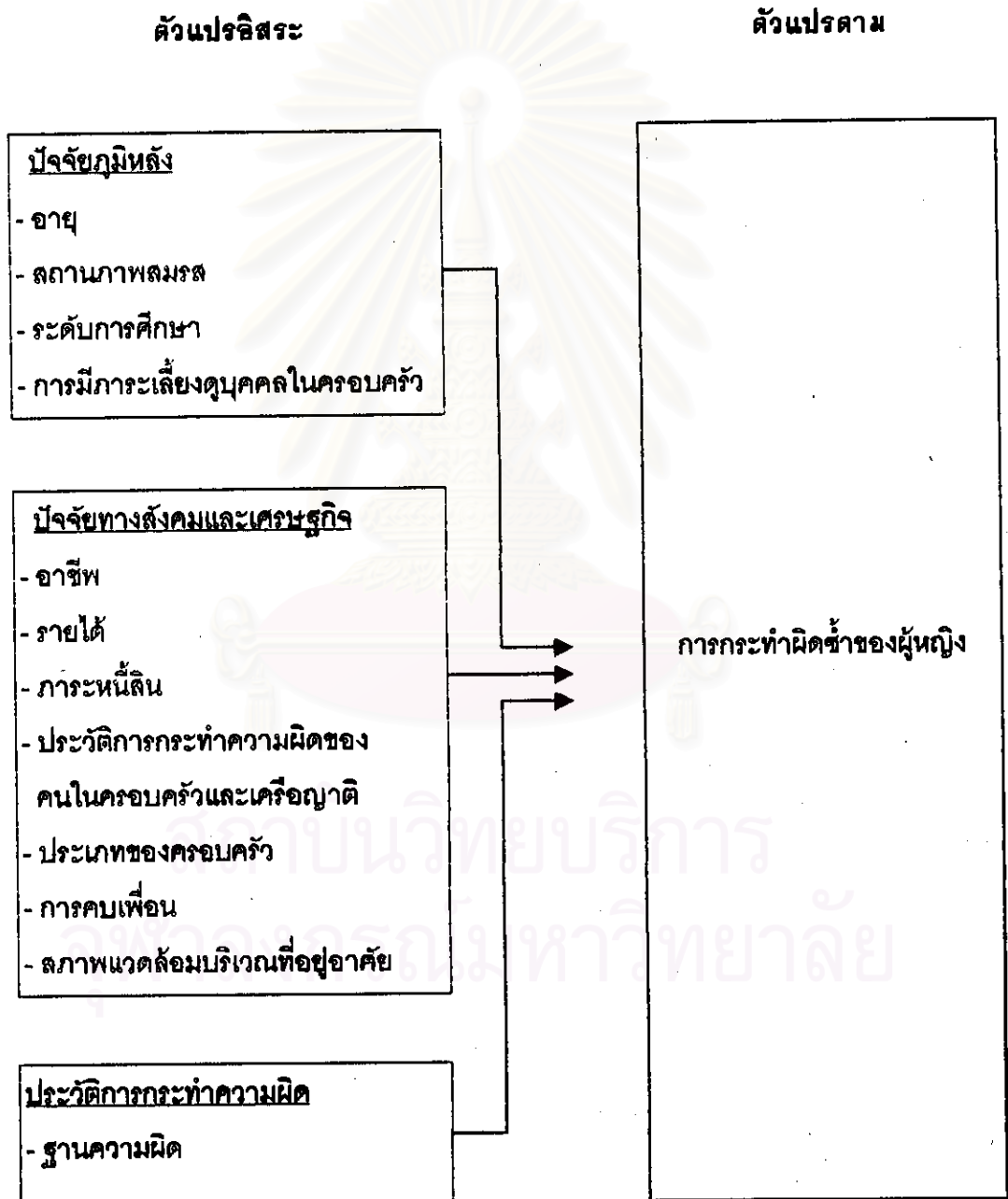
ประจุมิ ถาวรศิริ (2531) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์สาเหตุการกระทำ ความผิดซ้ำของผู้ต้องขังหญิง โดยศึกษาจากผู้ต้องขังหญิงที่กระทำผิดซ้ำ ซึ่งต้องขังอยู่ในทัณฑสถานหญิง กรุงเทพมหานคร และในทัณฑสถานบำบัดพิเศษหญิง รวมทั้งสิ้น 158 คน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังหญิงที่กระทำ ความผิดซ้ำส่วนใหญ่เป็นแม่ มีอายุระหว่าง 26-35 ปี มีการศึกษาต่ำ ก่อนกระทำ ความผิดซ้ำมีอาชีพรับจ้าง มีรายได้ต่ำ มีนิสัยชอบสูบบุหรี่ อาศัยอยู่ในแหล่งสลัม สมาชิกในครอบครัวรักใคร่กันดี กระทำ ความผิดครั้งแรกในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มีสาเหตุเนื่องจากรายได้ไม่พอใช้ ถูกศาลตัดสินจำคุกไม่เกิน 1 ปี ในการกระทำ ความผิดซ้ำจะกระทำหลังจากได้รับการปลดปล่อยในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี ในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มีสาเหตุเนื่องมาจาก รายได้ไม่พอใช้ กระทำ ความผิดโดยไม่ได้ไตร่ตรองไว้ก่อน และถูกศาลตัดสินจำคุกไม่เกิน 3 ปี

สุภาพ ทองรัตน์ (2531) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์สาเหตุการกระทำ ความผิดซ้ำของผู้ต้องขังวัยหนุ่ม โดยศึกษาจากผู้ต้องขังที่ต้องขังอยู่ในเรือนจำกลางบางขวาง เรือนจำกลางคลองเปรม เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร และจำเรือนพิเศษมีนบุรี จำนวน 264 คน พบว่า ผู้ต้องขังที่บิดามารดาเสียชีวิตทั้งสองคนกระทำผิดซ้ำมากที่สุด และผู้ต้องขังที่บิดามารดา อยู่ด้วยกันมาตลอดกระทำผิดซ้ำน้อยที่สุด ผู้ต้องขังที่อาศัยอยู่กับญาติกระทำผิดซ้ำมากที่สุด และผู้ต้องขังที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากระทำผิดซ้ำน้อยที่สุด ผู้ต้องขังที่มีสัมพันธภาพในครอบครัว แบบทะเลาะเบาะแว้งกันเป็นประจำกระทำผิดซ้ำมากที่สุด และผู้ต้องขังที่มีสัมพันธภาพในครอบครัว แบบทะเลาะกันบ้างบางครั้งกระทำผิดซ้ำน้อยที่สุด ผู้ต้องขังที่ยอมรับว่าประสบการณ์ที่ได้รับจาก สังคมมีส่วนผลักดันให้กระทำผิดกฎหมายกระทำผิดซ้ำมากกว่าผู้ต้องขังที่ไม่ยอมรับว่าประสบการณ์ ที่ได้รับจากสังคมมีส่วนผลักดันให้กระทำผิดกฎหมาย ผู้ต้องขังที่สูบบุหรี่กระทำผิดซ้ำมากกว่า ผู้ต้องขังที่ไม่สูบบุหรี่ ผู้ต้องขังที่เสพยาเสพติดกระทำผิดซ้ำมากกว่าผู้ต้องขังที่ไม่เสพยาเสพติด ผู้ต้องขังที่ไม่เที่ยวสถานเริงรมย์หรือเที่ยวเวลากลางคืน กระทำผิดซ้ำมากกว่าผู้ต้องขังที่เที่ยวสถาน เริงรมย์หรือเที่ยวเวลากลางคืน ผู้ต้องขังที่มีอายุไม่เกิน 24 ปีกระทำผิดซ้ำมากกว่าผู้ต้องขังที่มี อายุ 25 ปีขึ้นไป ผู้ต้องขังที่เป็นโสดกระทำผิดซ้ำมากที่สุด และผู้ต้องขังที่เป็นแม่ยกกระทำผิดซ้ำ น้อยที่สุด ผู้ต้องขังที่ไม่มีบุตรกระทำผิดซ้ำมากที่สุดและผู้ต้องขังที่มีบุตร 1 คน กระทำผิดซ้ำน้อยที่สุด ผู้ต้องขังที่ติดคดีแรกเกี่ยวกับยาเสพติดกระทำผิดซ้ำมากที่สุด และผู้ต้องขังที่ติดคดีครั้งแรกเกี่ยวกับ ทรัพย์สินกระทำผิดซ้ำน้อยที่สุดและนอกจากนี้ยังพบว่าผู้ต้องขังที่ต้องโทษครั้งแรกและมีระยะเวลาอยู่ใน เรือนจำภายใน 1 ปี กระทำผิดซ้ำมากที่สุด และผู้ต้องขังที่มีระยะเวลาอยู่ในเรือนจำเกินกว่า 3 ปี ขึ้นไปกระทำผิดซ้ำน้อยที่สุด

ประหยัด พวงจำปา (2537) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ถูก คุมความประพฤติ เป็นการศึกษาในกลุ่มประชากรที่เป็นผู้ถูกคุมความประพฤติซึ่งได้กระทำผิดซ้ำ ขึ้นใหม่และยังอยู่ในระหว่างการคุมประพฤติของสำนักงานคุมประพฤติในเขตกรุงเทพมหานครและ นนทบุรี จำนวน 103 ราย ผลการวิจัยพบว่า การคบเพื่อน ลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัยของผู้ถูก คุมความประพฤติมีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดซ้ำ ส่วนความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายการคุมประพฤติ ระดับการศึกษา และอายุของผู้ถูกคุมความประพฤติ ไม่มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดซ้ำ

2.5 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

จากแนวความคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสามารถสร้างกรอบแนวความคิดในการวิจัยได้ดังนี้

2.6 สมมติฐานในการวิจัย

จากที่กล่าวมาทั้งหมด สมมติฐานที่ใช้ในการศึกษาเรื่อง "การกระทำผิดซ้ำของผู้หญิง" จึงสามารถกำหนดได้ดังนี้

สมมติฐานข้อ 1 ผู้หญิงที่มีอายุมากจะกระทำผิดซ้ำมากกว่าผู้หญิงที่มีอายุน้อย

สมมติฐานข้อ 2 ผู้หญิงที่มีครอบครัวแล้วจะกระทำผิดซ้ำมากกว่าผู้หญิงที่ยังโสด

สมมติฐานข้อ 3 ผู้หญิงที่มีการศึกษาต่ำจะกระทำผิดซ้ำมากกว่าผู้หญิงที่มีการศึกษาสูง

สมมติฐานข้อ 4 ผู้หญิงที่มีภาระเลี้ยงดูบุคคลในครอบครัว จะกระทำผิดซ้ำมากกว่าผู้หญิงที่ไม่มีภาระเลี้ยงดูบุคคลในครอบครัว

สมมติฐานข้อ 5 ผู้หญิงที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ จะกระทำผิดซ้ำมากกว่าผู้หญิงที่ประกอบอาชีพ

สมมติฐานข้อ 6 ผู้หญิงที่มีรายได้ต่ำจะกระทำผิดซ้ำมากกว่าผู้หญิงที่มีรายได้สูง

สมมติฐานข้อ 7 ผู้หญิงที่มีภาระหนี้สินจะกระทำผิดซ้ำมากกว่าผู้หญิงที่ไม่มีภาระหนี้สิน

สมมติฐานข้อ 8 ผู้หญิงที่มีคนในครอบครัวและเครือญาติมีประวัติการกระทำผิด จะกระทำผิดซ้ำมากกว่าผู้หญิงที่ไม่มีคนในครอบครัวและเครือญาติมีประวัติการกระทำผิด

สมมติฐานข้อ 9 ผู้หญิงที่อยู่ในครอบครัวเดี่ยวจะกระทำผิดซ้ำมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในครอบครัวขยาย

สมมติฐานข้อ 10 ผู้หญิงที่คบหาสมาคมกับเพื่อนซึ่งเคยกระทำผิดและถูกจับกุม จะกระทำผิดซ้ำมากกว่าผู้หญิงที่คบหาสมาคมกับเพื่อนซึ่งไม่เคยกระทำผิดและถูกจับกุม

สมมติฐานข้อ 11 ผู้หญิงที่อยู่ในสภาพแวดล้อมบริเวณที่อยู่อาศัยที่มีการกระทำผิดจะกระทำผิดซ้ำมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในสภาพแวดล้อมบริเวณที่อยู่อาศัยที่ไม่มีการกระทำผิด

สมมติฐานข้อ 12 ผู้หญิงกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน จะกระทำผิดซ้ำมากกว่าผู้หญิงที่กระทำผิดในฐานความผิดอื่น

2.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นิยามความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัยและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

- อายุ** หมายถึง เวลาที่ดำรงชีวิตอยู่, เวลาชั่วชีวิต โดยที่
- อายุน้อย หมายถึง ผู้หญิงที่กระทำผิดซ้ำซึ่งมีอายุน้อยกว่า 32 ปี
 - อายุมาก หมายถึง ผู้หญิงที่กระทำผิดซ้ำซึ่งมีอายุตั้งแต่ 32 ปีขึ้นไป
- สถานภาพสมรส** หมายถึง สถานภาพของชายหรือหญิงที่บอกสภาพของตนเองว่าเป็นโสด สมรส หรือหย่าตามกฎหมาย หรืออยู่กินกันฉันสามีภรรยา โดยที่
- มีครอบครัวแล้ว หมายถึง ผู้หญิงที่กระทำผิดซ้ำ ซึ่งก่อนการกระทำผิดซ้ำมีครอบครัวเป็นของตนเองจะโดยสมรสหรือไม่ก็ตาม
 - โสด หมายถึง ผู้หญิงกระทำผิดซ้ำซึ่งก่อนการกระทำผิดซ้ำยังไม่มีความเป็นครอบครัว
- ระดับการศึกษา** หมายถึง ระดับของการเล่าเรียน การฝึกอบรมตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ตามระบบของการศึกษาที่สังคมเป็นผู้กำหนด โดยที่
- ระดับการศึกษาต่ำ หมายถึง ผู้หญิงที่กระทำผิดซ้ำซึ่งจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ลงมา
 - ระดับการศึกษาสูง หมายถึง ผู้หญิงที่กระทำผิดซ้ำซึ่งจบการศึกษาระดับสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ขึ้นไป
- การมีภาระเลี้ยงดูบุคคลในครอบครัว** หมายถึง การมีหน้าที่เป็นผู้อุปถัมภ์ค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว ต้องหาเลี้ยงครอบครัวด้วยตนเองโดยไม่มีผู้อื่นคอยช่วยเหลือ เป็นผู้ มีหน้าที่หลักในการดูแลครอบครัวหรือมีสมาชิกภายในครอบครัวซึ่งไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เช่น เด็ก คนพิการ คนชรา รวมทั้งสมาชิกภายในครอบครัวไม่มีรายได้ หรือตกงานและต้องเลี้ยงดู โดยที่

- มีภาระเลี้ยงดูบุคคลในครอบครัว หมายถึง ผู้หญิงที่กระทำผิดซ้ำซึ่งมีภาระต้องเลี้ยงดูบุคคลในครอบครัว
 - ไม่มีภาระเลี้ยงดูบุคคลในครอบครัว หมายถึง ผู้หญิงที่กระทำผิดซ้ำซึ่งไม่มีภาระต้องเลี้ยงดูบุคคลในครอบครัว
- อาชีพ หมายถึง การประกอบอาชีพหรือการทำงานประเภทต่างๆ เช่น รับราชการ ประกอบธุรกิจส่วนตัว รับจ้าง เกษตรกร เป็นต้น โดยที่
- ไม่ได้ประกอบอาชีพ หมายถึง ผู้หญิงที่กระทำผิดซ้ำซึ่งไม่ได้ประกอบอาชีพ
 - ประกอบอาชีพ หมายถึง ผู้หญิงที่กระทำผิดซ้ำซึ่งประกอบอาชีพ
- รายได้ หมายถึง เงินที่ได้รับการจากการทำงานในหนึ่งเดือน โดยที่
- รายได้ต่ำ หมายถึง ผู้หญิงที่กระทำผิดซ้ำซึ่งมีรายได้น้อยกว่า 3,000 บาทต่อเดือน หรือไม่มีเงินรายได้เลย
 - รายได้สูง หมายถึง ผู้หญิงที่กระทำผิดซ้ำซึ่งมีรายได้ตั้งแต่ 3,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป
- ภาระหนี้สิน หมายถึง การที่มีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายในแต่ละเดือน ทำให้ต้องเป็นหนี้สินบุคคลอื่น โดยที่
- มีภาระหนี้สิน หมายถึง ผู้หญิงที่กระทำผิดซ้ำซึ่งมีภาระหนี้สิน
 - ไม่มีภาระหนี้สิน หมายถึง ผู้หญิงที่กระทำผิดซ้ำซึ่งไม่มีภาระหนี้สิน
- ประวัติการกระทำผิดของคนในครอบครัวและเครือญาติ หมายถึง การที่บุคคลในครอบครัว และเครือญาติเคยกระทำผิดและถูกจับกุมดำเนินคดี โดยที่
- มีคนในครอบครัวและเครือญาติมีประวัติการกระทำผิด หมายถึง ผู้หญิงที่กระทำผิดซ้ำซึ่งมีคนในครอบครัวและเครือญาติมีประวัติการกระทำผิด
 - ไม่มีคนในครอบครัวและเครือญาติ มีประวัติการกระทำผิด หมายถึง ผู้หญิงที่กระทำผิดซ้ำซึ่งไม่มีคนในครอบครัวและเครือญาติมีประวัติการกระทำผิด
- ประเภทครอบครัว งามพิศ ลัดด้วง (2538 : 169) ให้ความหมายของครัวเรือนว่า หมายถึง กลุ่มคนที่อยู่อาศัยด้วยกันภายในสถานที่ๆ มีประตูลงคา

หน้าต่างหรือที่เรียกว่าบ้าน คนในบ้านต่างร่วมมือกันทำงานต่างๆ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และพิธีกรรมต่างๆ เพื่อความอยู่รอดร่วมกัน สมาชิกในครัวเรือนเดียวกันจะกินนอนทำงานร่วมกัน ใช้ชีวิตประจำวันร่วมกัน โดยที่

- ครอบครัวยุคเดียว หรือครัวเรือนเดียว (nuclear family) หมายถึง คู่สมรสหรือสามีและภรรยาพร้อมลูก ๆ อยู่ในบ้านที่เป็นอิสระจากพ่อแม่ของทั้งสองฝ่าย

- ครอบครัวยุคขยาย หรือครัวเรือนขยาย (extended family) หมายถึง ครอบครัวยุคเดียวที่ประกอบด้วยคนที่เป็นญาติกันอย่างน้อย 3 ชั่วคนขึ้นไป คือรุ่นพ่อแม่ของคู่สมรส รุ่นเจ้าบ่าวเจ้าสาวและรุ่นลูก ๆ ของเจ้าบ่าวเจ้าสาว

การคบเพื่อน

หมายถึง การใกล้ชิดสนิทสนม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยที่

- การคบเพื่อนที่เคยกระทำความผิด และถูกจับกุม หมายถึง ผู้หญิงที่กระทำความผิดซ้ำซึ่งคบเพื่อนที่เคยกระทำความผิดและถูกจับกุมดำเนินคดี

- การคบเพื่อนที่ไม่เคยกระทำความผิด และถูกจับกุม หมายถึง ผู้หญิงที่กระทำความผิดซ้ำซึ่งคบเพื่อนที่ไม่เคยกระทำความผิด และถูกจับกุมดำเนินคดี

สภาพแวดล้อมบริเวณที่อยู่อาศัย หมายถึง สภาพแวดล้อมบริเวณรอบๆ หรือใกล้เคียงกับที่อยู่อาศัยของผู้หญิงที่กระทำความผิดซ้ำ โดยที่

- สภาพแวดล้อมบริเวณที่อยู่อาศัยที่มีการกระทำความผิด หมายถึง สภาพแวดล้อมบริเวณรอบๆ หรือใกล้เคียงกับที่อยู่อาศัยที่มีปอนการพนัน ซ่องโสเภณี และแหล่งค้ายาเสพติด

- สภาพแวดล้อมบริเวณที่อยู่อาศัยที่ไม่มีการกระทำความผิด หมายถึง สภาพแวดล้อมบริเวณรอบๆ หรือใกล้เคียงกับที่อยู่อาศัยที่ไม่มีปอนการพนัน ซ่องโสเภณี และแหล่งค้ายาเสพติด

ประวัติการกระทำความผิด

หมายถึง ฐานความผิดครั้งแรกของผู้หญิงที่กระทำความผิดซ้ำ ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย ความผิด

การกระทำผิดซ้ำของผู้หญิง	เกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หมายถึง การที่ผู้หญิงที่เคยกระทำความผิด และต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ได้กระทำความผิดอีก และศาลได้พิพากษาให้ลงโทษจำคุก โดยไม่เน้นว่าต้องกระทำผิดซ้ำในฐานความผิดเดิม
จำนวนครั้งในการกระทำผิด	หมายถึง จำนวนครั้งของการกระทำผิดตั้งแต่การกระทำผิดครั้งแรก ถึงการกระทำผิดซ้ำ โดยแบ่งเป็น จำนวน 2 ครั้งและมากกว่า 2 ครั้ง
ฐานความผิด	หมายถึง ฐานความผิดของการกระทำผิดซ้ำ โดยแบ่งเป็น ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และความผิดอื่นๆ
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	หมายถึง ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ตามมาตรา 334 ถึงมาตรา 358
ความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย	หมายถึง ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ตามมาตรา 288 ถึงมาตรา 300
ความผิดเกี่ยวกับเพศ	หมายถึง ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ตามมาตรา 282 ถึงมาตรา 287
ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	หมายถึง ความผิดฐานยาเสพติด ครอบครองและครอบครองเพื่อจำหน่าย ความผิดฐานจำหน่ายยาเสพติด
กำหนดโทษ	หมายถึง ระยะเวลาที่ศาลมีคำพิพากษาคัดสินให้ลงโทษจำคุก โดยแบ่งเป็น น้อยกว่า 7 ปี และตั้งแต่ 7 ปี ขึ้นไป
ระยะเวลาภายหลังจากพ้นโทษครั้งก่อน	หมายถึง ช่วงระยะเวลาที่กระทำผิดซ้ำหลังจากพ้นโทษจากการกระทำผิดครั้งก่อน โดยแบ่งเป็น น้อยกว่า 3 ปี และ ตั้งแต่ 3 ปี ขึ้นไป